

59/914/2698

Kertomus

Wiipurin Työväenyhdistyksen

Kaksikymmenvuotisesta toiminnasta

1888—1908

Viipuri 1908
Wiipurin Työväenyhdistys

329.14/.15 (480) K HUT

E. J. V. Huttunen:

KERTOMUS

VIIPURIN TYÖVÄENYHDISTYKSEN

KAKSIKYMMENTUOTISESTA TOIMINNASTA

1888—1908

TYÖVÄENYHDISTYKSEN KIRJASTO
KIRJASTO

129025-1879

VIIPURI 1908, TYÖVÄEN KIRJAPAINO

KERTOMUS

VILPURIIN TYÖRYHMYSTYÖN

HAALIKUUKAUKSEN TILINPÖYTÄ

1888-1903

UUSI KIRJASTO - KIRJASTO

7

ALKULAUSE.

Koska Yhdistyksen kymmenvuotisesta toiminnasta löytyy painettu kertomus, niin on tämä toiminnan alkupuoli kerrottu lyhyemmin ja mainitun sekä viisi-toistavuotisesta toiminnasta laaditun kertomuksen mukaan. Ainoastaan loppupuoli on kerrottu jonkun verran tarkemmin Yhdistyksen vuosikertomusten mukaan. Yhdistyksen monilukuisten ammatti y. m. osastojen toiminnasta ei voitu ottaa tähän yhteiseen toimintakertomukseen muuta, kuin tiedot perustamisesta ja yhdistykseen liittymisestä tahi eroamisesta, sillä muuten kertomuksen laveus paisuisi monikymmenkertaiseksi. Sitäpaitsi jokaisen ammattikunnan velvollisuus on itse huolehtia oman toimintansa kertomuksesta.

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
KIRJASTO

1290651879

329.14/.15(480) HUTTUNEN

Huttunen, Evert Johan Valdemar

Kertomus Viipurin työväenyhdistyksen ka

I. YHDISTYKSEN PERUSTAMINEN.

Perin vaatimattomasti lähti työväenliike Suomessa alkuun. Ei ollut sitä alkamassa asiaansa innostuneet työmiehet, sillä nämä uinailivat silloin raskaassa tietämättömyyden unessa, vailla henkisiä harrastuksia. Ensimmäiset työväenyhdistykset Suomessa perustettiin kokonaan toisen ryhmän alotteesta, nim. työnantajain. Tehtailija *V. von Wright* oli se, joka tämän puuhan alkuun pani ja vuonna 1884 sai syntymään ensimmäisen varsinaisen työväenyhdistyksen Suomessa. Vähitellen alkoi syntyä toisiakin. Vaatimattomalla tavalla nämä uudet yhteiskunnalliset tulokkaat työnsä alkoivat. Aluksi ei niillä näyttänyt kovinkaan paljon olevan sellaista väritystä, mikä nykyään työväenliikkeellä on. Yhdistykset näyttivät olevan jonkunmoisia sivistysseuroja. Mutta vähitellen saivat näissä yhdistyksissä yhteiskunnalliset luokkaharrastukset jalansijaa, yhdistysten toiminta muuttui yhä jyrkempään suuntaan, niin että lopuksi nämä ovat muodostanneet Suomessa-kin itsenäisen, yhteiskunnallisia parannuksia tarmokkaasti ajavan puolueen. Niin on hennosta taimesta kasvanut voimakas puu.

Tämä kehitys työväenliikkeessämme on ollut niin nopea, että itse tämän liikkeen alkuunpanijat ovat jo aikoja sitten jääneet riveistä pois, kun eivät ole enää jaksaneet mukana seurata. Niinpä on enää järeällä verrattain harvalukuinen joukko niitä, jotka aluksi tässä liikkeessä olivat mukana. Erittäinkin n. s. sivistyneempi aines on tahtonut liikkeestä vetäytyä syrjään, joten liike on jäänyt suorastaan työväen itsensä ajettavaksi.

Työväenyhdistyksen edeltäjänä Viipurissa oli „*Työväen iltaseura*“ niminen yhdistys, jonka vaikutusaika oli vuosina 1875—1877. Kahtena elonsa vuonna toimi tämä seura erittäin reippaasti panemalla toimeen iltamia, joiden ohjelmissa oli esitelmiä, puheita, lausuntoa, laulua ja seuranäytelmiä. Myöskin tanssista oli huolta pidetty. Iltaseuran elinaika oli kuitenkin lyhyt, se vaipui ennenaikaiseen hautaansa, johon lienee syynä ollut se, että pyrinnoilta puuttui vakavampi perustus, puuttui aate työväen kasvattamisesta omintakeiseen toimintaan yhteiskunnallisessa elämässä.

Vasta vuonna 1888 syntyi täällä varsinainen työväenyhdistys. Jo aikaisemmin yritettiin sellainen tänne perustaa. Vuonna 1886 kehoitti runoilija J. H. Erkkö eräässä Viipurin Sanomissa julaistussa kirjoituksessa Karjalan ja Itä-Suomen pääkaupungin kansalaisia perustamaan tänne ominaisen työväenyhdistyksen. Ja syyskuun 23 p:nä 1886 kokoontui noin 50 asiaa kannattavaa kaupunkilaista vanhaan raatihuoneeseen asiasta neuvottelemaan. Kokouksessa, jonka puheenjohtajana oli *asessori F. V. Jalander*, valittiin erityinen toimikunta laatimaan sääntöehdotusta aijoitulle yhdistykselle. Mainittuun toimikuntaan kuului: *asessori F. V. Jalander*, maalarimestari *A. Nousiainen*, kauppakirjuri *A. Kettunen*, kultasepänmestari *V. Porthan*, insinööri *E. Helstén*, suutarimestari *P. Airaksinen* ja ajuri *P. Berkan*, sekä varamiehinä *A. J. Koikkelin*, koneenhoitaja *T. Humaloja* ja työmiehies *K. Hämäläinen*.

Tämä toimikunta sai seuraavassa joulukuussa valmiiksi sääntöehdotuksensa, joka saman kuun 5:nä päivänä pidetyssä kokouksessa muutamilla muutoksilla hyväksyttiin. Samalla valittiin 7-henkinen toimikunta hakemaan säännöille vahvistusta. Tätä tarkoitusta varten jätti toimikunta sääntöehdotuksen keisarilliseen senaattiin. Mutta säännöt lähetettiin sillä kertaa vahvistamattomina takaisin.

Helmikuun 5 p:nä 1888 kutsuttiin asiaa harrastavat uudelleen kokoukseen ja siinä valittiin uusi 17-henkinen toimikunta, johon tulivat:

Varatuomari *A. E. Andersson*, suutatimestari *P. Airaksinen*, koneenhoitaja *T. Humaloja* ja *A. Häggman*, filos. kand. *E. af Hällström*, kollegiasessori *F. V. Jaland*, kauppias *A. Kukkonen*, maalarimestari *A. Palonen*, rakentelija *M. Pirttimäki*, kultaseppämestari *V. Porthan*, maisteri *A. Hj. Sallmén*, kapteeni *G. Z. Sandman*, suutarimestari *D. Tikander*, rakennusmestari *A. Viklund*, konsuli *Eug. Wolff*, filos. tohtori *N. R. af Ursin* ja hovioikeuden asessori *D. V. Akerman*.

Jo kuukauden perästä eli maaliskuun 4 päivänä pidetyssä kokouksessa uudet säännöt tarkastettiin ja hyväksyttiin sekä määrättiin 5 miestä niille vahvistusta anomaan. Nämä olivat *af Ursin*, *Akerman*, *Humaloja*, *Häggman* ja *Airaksinen*.

Sillä ajalla tapahtuneen lainmuutoksen johdosta tehtiin nyt tämä anomus, joka oli päivätty 15 p:nä maaliskuuta, Viipurin läänin kuvernöörille, ja saman kuun 31 p:nä antamallaan päätöksellä kuvernööri vahvistikin yhdistyksen säännöt.

Huhtikuun 22 päivänä 1888 pidettiin Viipurin työväenyhdistyksen varsinainen *perustava kokous* ja siitä päivästä alkain on sitten yhdistys säännöllisesti työskennellyt.

II. KATSAUS YHDISTYKSEN TOIMINTAAN ERI VUOSINA.

Tärkeimmistä seikoista yhdistyksen toiminnassa kerrottakoon seuraavaa:

VUOSI 1888.

Yhdistys päätti perustaa saunayhtiön työväen saunan saamiseksi paikkakunnalle. Erityinen toimikunta laati säännöt yhtiötä varten ja ennen vuoden loppua oli asianomainen lupa ja tontti, jonka kaupungin valtuusto myönsi ilmaiseksi, hankittu tarkoitusta varten, mutta jostakin syystä ei aijetta toteutettu. — Toinen kysymys on mainittuna vuonna ollut urakoitsijayhdistyksen perustaminen, mutta asian laajuuden vuoksi on se jäänyt toteuttamatta.

Uimahuoneen hankkimisesta tehtiin kaupungin hallinnolle pyyntö ja saatiinkin mainittu laitos. — Rahankeräystä toimitettiin, Helsingin työvänyhdistyksen aloitteesta, edellisenä vuonna valtiopäivillä käsiteltyjen, työväenasiaa koskevain asiakirjain painatusta varten.

VUOSI 1889.

Tänä vuonna muodostettiin yhdistykseen ensimmäiset ammattiosastot, nimittäin Kivimiesten, Kirvesmiesten ja Muurarien osastot. — Opinkursseja jäsenille ryhdyttiin toimeenpanemaan. — Leipurien työajasta

on keskusteltu. — Kannatettu v. 1891 pidettäväksi aijottua työväenyhdistysten edustajain kokousta. — Ääniasteikon alentamista 25:stä 10:een on puuhattu. Työväen palkkaussuhteista paikkakunnalla on otettu tilastoa sekä samoin tietoja työajasta, terveys-, oppilas-, y. m. suhteista. — Tämän vuoden kuluessa ryhdyttiin ylläpitämään omaa huoneustoa, jossa oli kirjasto ja lukusali.

VUOSI 1890.

Keinottelua torikaupan alalla ryhtyi yhdistys mainittuna vuonna poistamaan ja saikin viranomaisten avulla torikaupan järjestetyksi paremmalle kannalle. — Maalaistyöväestön kaupunkeihin tulvaamisen estämisestä keskusteltiin, mutta ei löydetty sopivia keinoja, joilla olisi voitu, elinkeinolakia rikkomatta, asiaa auttaa.

Kaupungin hallinnolle tehtiin pyyntö, että työurakoita annettaisiin pienissä osissa, jotta työmiehetkin voisivat niitä ottaa. Jotain lienee pyyntö vaikuttanut.

Hallituksen asettamaa „työväen vakuutuskomiteaa“ autettiin erityisen toimikunnan kautta tietoja keräämällä.

Käsityöläis- y. m. mestarien suhteesta yhdistykseen on keskusteltu ja toivottu näiden ottavan osaa yhdistyksen pyrkimyksiin. Tämä toivomus osoittaa, että jo silloin oli huomattavissa juopa, joka erottaa työnantajat työntekijöistä, ja että yhdistys silloin vielä ei ollut selvillä molempain luokkien historiallisista tehtävistä ja asemasta. Jatkuva kehitys on kyllä opettanut ja opettaa edelleen työntekijöitä ymmärtämään hteiskunnallisen asemansa, joka edellyttää, etteivät työnantajat ja tekijät voi harrastaa samoja pyrkimyksiä.

Samoin on keskusteltu laajemman harrastuksen saamisesta yhdistykseen nähden.

VUOSI 1891.

Työväen oppikurssit on järjestetty varmemmalle pohjalle. Erityinen toimikunta niitä varten asetettu. Kursseilla opetettiin kirjoitusta, luvunlaskua, piirustusta ja kirjanpitoa.

Uusia ammattiosastoja on muodostunut: Koneenhoitajain ynnä mekaanillinen yhdistys ja Maalarien ammattiosasto. — Valtuusmiesehdokkaiden suhteen on toivomuksia lausuttu ja keskusteltu veroperusteiden alentamisesta. Erityisiä puhujia on valittu tarkoitusta varten pidettyyn raastuvankokoukseen.

Kirjasto on mainittuna vuonna yhdistykselle perustettu ja keräyksellä hankittu tähän pohja.

Prostituutioonikysymystä on käsitelty ja toivottu ryhdyttäväksi tarmokkaisiin toimenpiteisiin ohjesäännöistä haureutta vastaan. — Pesijättärien työpäivän lyhentämisestä on keskusteltu sekä muutenkin heidän tilastaan sekä toivottu parannuksia heidän asemaansa. Toivomusten vaatimattomuutta osoittaa sekin, että toivottiin työaikaa lyhennettäväksi niin, että se kestäisi kello 5:stä aamulla k:lo 8 illalla. Samalla kehoitettiin pesijöitä muodostamaan keskuudessaan ammattiosasto ja liittymään työväenyhdistykseen.

Ikävällä tytyy mainita, että v. 1889 perustettu Kivimiesten ammattiosasto kuoli alkuunsa. Muurarien ammattiosasto oli myös lyhytikäinen; se toimi ensin ripeästi ottamalla urakoita y. m. mutta sisälliset riidat, jotka koskivat aineellisten etujen jakamista jäsenien kesken, lienevät ammattiosastosta tehneet lopun.

VUOSI 1892.

Yhdistykseen perustettiin silloin erikoinen „Puhujayhdistys“, jonka tarkoituksena oli harjoittaa jäseniä julkiseen esiintymiseen. Torvisoittokunta on myöskin

perustettu. — Useita valiokuntia asetettu yhdistyksen sisäisestä toiminnasta huolta pitämään. Henkistä puolta kehitetty. Useita asioita vireille nostettu, jotka kuitenkin on päätökseen saatettu vasta seuraavana vuonna.

VUOSI 1893.

Oma talo saatiin tänä vuonna yhdistykselle, kun kaupungin hallitus oli lahjoittanut yhdistykselle tontin sitä varten. Päätös talon rakentamisesta tehtiin hra M. Skytän ehdotuksesta *19 p:nä helmikuuta* pidetyssä kokouksessa, jossa myöskin valittiin *rakennustoimikunta*. Tähän tulivat hrat *J. Häkli, M. Skyttä, K. Myllys* ja *T. Humaloja* sekä itseoikeutettuna kuului siihen yhdistyksen puheenjohtaja t:ri *J. A. Lyly*. Kaupungin hallinnon ehdottamista tonteista valittiin N:o 24 Repolan kaupunginosassa. Piirustukset laati ja rakennustöitä johti rakennusmestari *A. Isakson*. Maaliskuun 25 p:nä laskettiin juhlallisesti peruskivi ja puusta rakennettuna valmistui talo syyskuussa sekä *viitettiin syyskuun 10 p:nä* juhlallisesti tarkoitukseensa. Rakennus tuli verrattain vahvaksi; se maksoi kaikkiaan Smk. 20,863: 76. Kustannuksia helpotti paljon se, että useat tekivät ilmaistakin työtä. — Tarvittavat rahat otti yhdistys osaksi lainoina, osaksi suorastaan omasta kassastaan.

Työväen asunto-oloista keskusteltiin yhdistyksessä ja näissä oloissa ilmenevien epäkohtien poistamiseksi pyysi yhdistys kaupungin valtuustolta, että erikoisiin sopiviin kaupunginosiin erotettaisiin tontteja työväen asuntoja varten. Samoin pyydettiin kaupungin lunastamaan osia Anttosen ja Dippelin maista Kolikkoinmäellä. Tämä aiheutti kaupungissa erittäin kovan puolueottelun suomen- ja ruotsinmielisten välillä.

Panttilaitospuuhun pani yhdistys tänä vuonna alkuun, toivoen laitoksen kautta estävän yksityinen koronkiskominen. Asiaa harkitsi erityinen toimikunta. Kuitenkaan ei puuha sinä vuonna vielä toteutunut.

Urakoitsijayhdistyksen perustamista hommattiin vastapainoksi yksityisten keinottelulle työväen kustannuksella. Toivottiin yhdistyksen kautta saatavan voitto työväen omiin taskuihin.

Työväenvakuutuksesta on keskusteltu ja asetettu erikoinen komitea asiaa tutkimaan. Kysymyksessä oli lausunnon antaminen *sairaus-, tapaturma- ja eläkevakuutuksesta* hallituksen asettaman vakuutuskomitean mietintöjen johdosta. Sairausvakuutus katsottiin ylipäänsä työväen velvollisuudeksi, tapaturmavakuutus sitä vastoin pidettiin työnantajain velvollisuutena ja eläkevakuutuksen suhteen toivottiin valtion tulevan välitykseen.

Kunnallisiin vaaleihin otettiin osaa ja valtiopäivätoivomuksia lausuttiin kaikkiaan 13. Toivomukset koskivat kunnallisen ja valtiollisen ääniasteikon alentamista ja äänioikeuden laajentamista, 10-tuntisen työpäivän määräämistä kaikilla mahdollisilla aloilla, väkijuomaliikkeen supistamista, ammattitarkastusta, koulupakkoa, tilatonta väestöä, työväen asuntosuhteiden parannusta, työväen luottosuhteitten parantamista, lainausasioita ja naisten oikeutta kunnallisiin luottamuksiin.

Oppikurssit toimivat edelleen mainittuna vuonna.

Samana vuonna 18, 19 ja 20 p:nä syyskuuta pidettyssä ensimmäisessä Suomen työväenyhdistysten edustajakokouksessa oli yhdistyksen edustajana tri J. A. Lyly. Mainitussa kokouksessa perustettiin Suomen työväen valtuuskunta. Tämän vuoden lopussa huomataan, että entisten alaosastojen lisäksi on yhdistykseen tullut Käsityöläisten laulukunta, „Nuorison raittiusseura“ ja „Naispalvelijain ammattiyhdistys“.

VUOSI 1894.

Teollisuusyhdistyksien muodostamisesta sellaisiksi, että niihin kuuluisi sekä työntekijöitä että työnantajia puoleksi, keskusteltiin sekä pohti kysymystä erityinen toimikunta, joka ei pitänyt muutosta suotavana, koska katsottiin sellaisen tulevan maksujen suhteen rasittamaan työväkeä liiaksi sekä polkemaan työväen ajatus- ja toimintavapautta. Laitakaupunkeihin ryhdyttiin puuhaamaan lukutupia ja yksi sellainen saatiinkin. Panttilaitososakeyhtiön alkumuodostus tehtiin.

Työväen pääsemistä kesälomalle ajettiin, mutta huononpuoleisilla tuloksilla. Yhdestä tehtaasta myönnettiin työväelle kesälomaa. — Työväen suojeluslakien tarkempaa noudattamista koskevaa kysymystä käsiteltiin ja toivottiin asiassa tarkempaa valvontaa. Suojeluslakien noudattamista käsityöliikkeissä tarkastamaan valittiin henkilö. — Asunto ja verokysymyksistä keskusteltiin taaskin. Yhteistoiminnan herättämisestä paikkakunnan muiden seuran välille oli puhetta. Samoin keskusteltiin äänioikeusasiasta. — Aleksanteri II muistopatsaan paljastusjuhlaa vietettiin.

Oppikurssit asetettiin enemmän tarkoitustaan vastaavalle kannalle. Tämän työn teki kurssien johtaja ylioppilas O. J. Helander. Jo edellisenä vuonna otettiin entisten opetusaineiden lisäksi isänmaan historia ja Suomen maantiede ja alettiin opetusta suunnata kansanopistokurssien mukaiseksi. Tänä vuonna järjestettiin myös kurssien ulkonaiset olosuhteet uudelle kannalle. — Soittokunta saatettiin samoin paremmalle kannalle erään ulkomaalaisen, Saksan maalta kotoisin olevan *F. Wallwitz'in* avulla. — Muodostettiin *Ajurien* ja *vetomiesten*, *Puuseppien* ja *Räätälien* sekä *Tupakka-
tehtaalaisten ammattiyhdistykset*. — „Käsityöläisten laulukunta“ lopetti v. 1894 toimintansa. Samoin n. k. vanhempi Maalarien ammattiyhdistys oli jo v. 1893 hajonnut johtavan kyvyn puutteen takia.

VUOSI 1895.

Huomattavimpia kysymyksiä oli kysymys 10-tuntisen työpäivän saamisesta, jonka johdosta päätettiin kääntyä Käsityöläisyhdistyksen puoleen. — Viinien ja muiden väkijuoma-aineiden myymisessä ilmenevistä asioista keskusteltiin ja tehtiin sellaisen ehkäisemisestä anomus valtuustolle. — Koko maata käsittävän paikavälitystoimiston perustaminen oli esillä Suomen työväen valtuuskunnan ehdotuksesta. Tästä annettiin epäävä lausunto. — Äänioikeusasiaa taaskin pohdittiin ja pantiin mies ja ääni periaatteen hyväksi mielenosoitusretki toimeen. — Työväen asunto-olojen parantamiseksi puuhattiin yhtiötä. — Panttilaitos saatiin vaikutukseen. — Oppikurssit toimivat tänäkin vuonna, vaikka hiukan erilaisella ohjelmalla, yhdistyksen kursseihin yhdistettiin nimittäin eri ammattiosastojen oppikurssit, mutta muutamat ammattiosastot kustansivat itse tarvitsemansa ammattiopirustuksen. Samana vuonna pani joukko opikoulujen opettajia ynnä muita kansalaisia toimeen n. k. *kansanopistokursseja*, se on luentoja, joihin yhdistyksenkin jäsenet melkein kaikki ottivat osaa.

1895 perustettiin *Suutarien ammattiosasto* ja *Mau-larien ammattiyhdistys* joka vuoden lopussa liittyi Työväenyhdistykseen.

VUOSI 1896.

Lisärakennuksia yhdistyksen taloon tehtiin. Ne tulivat maksamaan 17,000 mk. — Asuntokysymys oli edelleenkin esillä ja hankittiin erikoiselle Yritys-nimiselle asuntoyhtiölle lain voima. Tämän yhtiön tarkoituksena oli rakentaa työväelle sopivia asuntoja ja luovuttaa ne osakkaille omiksi vähitellen maksettavaa lunastusta vastaan. Osakkeen hinta oli 100 mk.

Ainoastaan hyvämaineisiksi tunnetut henkilöt saivat vuokrata yhtiön asuntoja. — Sähkövalo hankittiin yhdistyksen talon muutamiiin huoneisiin. — Äänioikeusasiassa, jota vilkkaasti pohdittiin, asetuttiin yhden äänen kannalle, vaikka oli niitakin, jotka puolustivat 10-äänen kantaa. — Tampereella pidetyssä toisessa työväenyhdistysten kokouksessa oli yhdistyksen puolesta 5 edustajaa, nimittäin tri J. A. Lyly, kauppias J. Lallukka, puuseppä A. Ahonen, kivityömies K. V. Vasara ja puuseppä A. Kärme kangas. Kokoukseen esitettiin 9 kysymystä keskusteltavaksi. — Juhlakulkue keisari Nikolai II kruunauksen johdosta pantiin toimeen, jolloin pidettiin puheita ja kohotettiin eläköönhuutoja keisariparin kunniaksi. — Työväen kalenteri IV toimitettiin yhdistyksen toimesta. — *Konetehtaalaiten ja metalliteollisuuden työntekijöin ammattiosasto* muodostui vuoden ajalla. Sen sijaan „Kirjaltajat“ jotka v. 1892 liittyivät yhdistykseen, nyt erosivat.

VUOSI 1897.

„Työmies“-lehden leviämistä edistettiin. — Näytelmäseuran perustamispuuhat aloitettiin. — Ompelijattarien asemasta otettiin selkoa Vaasan työväenyhdistyksen kysymyksen johdosta. — Teollisuuskoulun saamista paikkakunnalle puuhattiin. Oman saunan perustaminen yhdistyksen rakentamattomalle tontti-osalle oli keskusteltavana, mutta jäi sillensä. Työhuonetta alaikäisille pojille puuhattiin, mutta ei voitu muuta tehdä kuin kääntä „Köyhäin ystävät“ nimisen yhdistyksen puoleen. — Erittäin onnistuneet, kolme kuukautta kestäneet oppikurssit pantiin toimeen. Valtiopäivätoivomuksia lausuttiin 17 kappaletta, nim. 1) että niin hyvin porvaris- kuin talonpoikaissäädyn valtiollisissa vaaleissa jokainen hyvämaineinen, veroa maksava Suomen kansalainen tulisi äänivaltaiseksi

eikä veroäyrin perustus saisi olla korkeampi kuin 200 mk.; 2) että valtiollisissa vaaleissa ääniasteikko poistettaisiin; 3) että kunnallisissa vaaleissa tulisi samat periaatteet noudatettaviksi kuin valtiollisissakin; 4) että asteettain nouseva verotus pantaisiin toimeen; 5) että ehdoton kieltolaki saataisiin voimaan; 6) että kansakoulu tulisi pohjakouluksi; 7) että määrättäisiin yleinen koulupakko; 8) että oppikoulujen koulumaksut poistettaisiin; 9) ettei haureuselannolle missään muodossa anneta laillistusta; 10) että asetettaisiin kunnallisia ammattitarkastajia ja että tarkastustoimeen tulisi myös naisia; 11) että virkamiesten palkat vähennettäisiin; 12) että saataisiin lain määräämä 10-tuntinen työpäivä; 13) että pyhätyö kiellettäisiin ja kaikellinen ylityö rajoitettaisiin 3 tunniksi, vaan jos työ kestää kauvemmin, 2:ksi tunniksi; 14) että suuremmat tehtaat ovat varustettavat erityisellä ruokahuoneella; 15) että yleinen pakollinen eläkelaitos perustettaisiin kaikille kansalaisille, ja tätä hoitaisi valtio; 16) että suomenkielen oikeuksia virastoissa laajennettaisiin; 17) että työväelle perustettaisiin opistoja jatko-opistoina työväen oppikursseille.

Kolikkoinmäen yhdistäminen kaupunkiin oli tänä vuonna käsiteltävänä valtuustossa ja päättikin valtuusto aluksi mainitusta alueesta osan yhdistää kaupunkiin, jonka päätöksen johdosta oltiin erittäin tyytyväisiä, mutta myöhemmin purettiinkin päätös, joka aiheutti paljon paheksumisia. — 2:na helluntaipäivänä tehtiin juhlakävely Huusniemeen. Laivalla tehtiin huviretkiä. — Työväen säästöpankin perustamista käsiteltiin ja asetettiin jo erityinen sääntötoimikuntakin. Siitä ei kuitenkaan tullut sen valmiimpaa. — Työliikkeiden järjestyssääntöjä paikkakunnalla koottiin lähetettäväksi työväen valtuuskunnalle Helsinkiin. Samoin lähetettiin sinne kaupunkilaisten ääniluettelo. Valtiopäiväehdokkaista keskusteltiin ja asetettiin yhdistyksen ehdokkaiksi pankin tirehtööri K. A. Castrén, kauppias J.

Lallukka ja hovioikeuden neuvos D. V. Åkerman. — Veroäyrin peruste oli taaskin uudelleen keskusteltavana. Paheksuttiin, että niiltäkin, joilla ehkä olisi tuloja taksoitettavaksi, riistetään äänivalta kun ei taksoiteta. Tämän vuoksi päätettiin kerätä tilastoja työmiesten tuloista ja ilmoittaa ne taksoituslautakunnalle. Kuitenkin työväestö lienee vastahakoisesti antanut tietoja tähän tarkoitukseen, se kun oli tavallaan itseverotusta.

On mainittava vielä, että yhdistyksen yhteyteen otettiin „*Satamatyömiesten yhdistys*“ ja että yhdistyksen keskuudessa perustettiin *Muurarien ja Seppien ammattiosastot*. Sitä vastoin lakkautettiin taloudellisista syistä yhdistyksen torvisoittokunta ja otettiin sijaan jo itsenäisesti oleva *Liiton soittokunta*.

VUOSI 1898.

Työväen valtuuskunnan kehoituksesta keskusteltiin tilaston keräämisestä työväen asunto-oloista. Yhdistys toivoi tilastosta koituvan lievennystä kurjiin asunto-oloihin sekä asetti komitean asiaa varten. Jotkut ehdottivat, että pyydettäisiin kaupungin viranomaisilta rahallista apua tilaston keräämistä varten, ja tämä ehdotus sai kannatusta komiteassa. Mutta valtuusto, jolle asia esitettiin, hautasi kysymyksen kaikessa hiljaisuudessa.

Saadakseen aikaan paremman yhdyssiteen ammattiosastojen kesken puuhattiin keskustoimikuntaa. Ammattiosastot valitsivat jo siihen edustajia, mutta asia jostakin syystä raukesi.

Yhteisvaikutuksen aikaansaamiseksi maalais- ja kaupunkityöväen välille, toimeenpantiin markkinain aikana yhteinen kokous työväelle. Kokouksessa keskusteltiin m. m. maalaisten tulvimisesta kaupunkiin, jolloin maalaiset arvelivat syyksi siihen torpparien

epävarmaa asemaa sekä toivoivat lainsäätäntö tietä saatavan parannuksia tähän.

„Työmies“-lehteä puuhattiin anniskelupaikkoihin. Puuhassa ei kuitenkaan sillä kertaa onnistuttu.

Sakari Topeliuksen muistoksi vietettiin surujuhlaa sekä puuhattiin yhdistyksen apurahastoa, josta lahjakkaat yhdistyksen jäsenet saivat stipendioja (apurahoja) opintojen harjoitusta varten. Yhdistys hyväksyi asiaa pohtineen valiokunnan mietinnön, jossa ehdotettiin mainitunlainen rahasto perustettavaksi. Päätös on jäänyt kuitenkin toteuttamatta.

Juomalakkojuhlaan otti yhdistys osaa.

Elinkeinolain muutoksista keskusteltiin hallituksen asettaman komitean johdosta. Eriyisen toimikunnan ensin pohdittua kysymystä lähetettiin ylläsanotulle hallituksen komitealle haluamansa lausunto. Ikävä vaan, ettei pöytäkirjoista selviä, millainen tämä lausunto oli.

Kävelyretki toimeenpantiin toisena helluntaipäivänä. Huviretki tehtiin laivalla Kotkaan. — Työväen rakennus ja tehdasosakeyhtiön perustamispuuhiin ryhdyttiin. — Työtodistusten käytäntöön ottamisesta rakennustöissä keskusteltiin työnantajain „Liiton“ esityksen johdosta. — Äänioikeusasiassa annettiin vastaus Työväen valtuuskunnalle. Laajemman harrastuksen saamiseksi äänioikeusasiaan toivottiin levitettäväksi kirjallisuutta ja pidettävän kokouksia sekä äänioikeusolojen korjaamisen hyväksi toivottiin hallitukselle lähetettävän joukkoanomus. Kysymystä pohtinut valiokunta ehdotti, että silloisissa oloissa tyydyttäisiin 5 äänen asteikkoon, mutta yhdistys pysyi edelleenkin yhden äänen periaatteessa. — Puukauppayhtiön perustamista pohdittiin Tampereen Työväenyhdistyksen ehdotuksesta, mutta ilman tulosta. — Ääniasteikon alentamiseksi kaupungissa päätettiin tehdä anomus kaupungin maistraatille. Lisärakennuksien rakentamista asunnoiksi yhdistyksen tontille pohdittiin. Ainai-

nen työväen asuntojen puute näet pakoitti miettimään keinoja sen auttamiseksi. Asiaa varten asetettiin komitea, joka sai toimekseen hankkia piirustus, tiedustaa rahaa y. m. Yritys jäi kuitenkin toistaiseksi. — Kymmenvuotisen juhlaansa vietti yhdistys huhtikuun 23 p:nä suurilla juhlallisuuksilla. Painettu kertomus yhdistyksen 10-vuotisesta toiminnasta ilmestyi juhlaan.

Yhdistykseen liittyi uusina ammattiosastoina Läkki-, pelti- ja vaskiseppäin, II Kirvesmiesten ja Kivityömiesten ammattiosastot.

VUOSI 1899.

Edelliseen suuntaan kävi toiminta tälläkin vuodella. Sakari Topeliuksen stipendirahastoa koskevaa kysymystä taaskin pohdittiin ja pidettiin mainitun rahaston perustaminen tarpeellisena, mutta puheista huolimatta ei rahasto käytännössä ole vieläkään toteutettu. — „Työmies“-lehden kannasta valtiolliseen kysymykseen lausui enemmistö paheksumisensa. — Asevelvollisuuslain muutoksesta keskusteltiin sekä hyväksyttiin puheenjohtajan laatima ponsi, jossa lausuttiin toivomuksena, ettei sotilastaakkaa lisättäisi. — Turussa pidettävään kolmanteen työväenyhdistysten edustajakokoukseen otettiin osaa edustajain kautta. Yhdistyksen edustajina kokouksessa olivat tri J. A. Lyly, puuseppä A. Kärmekangas, työnjohtaja J. Juusonen, nti Anna Ryyänen, välskäri A. Kattelus ja loppupuolet kokousta Lylyn sijassa kauppias T. Pohjolainen. Mainittuun kokoukseen hyväksyttiin 7 kysymystä muualta esitettyjä ja näiden lisäksi kysymys kieltolaista. — Helatorstaina otettiin lippujen kanssa osaa juomalakolaisten kävelyretkeen Huusniemelle. — Loppupuolella vuotta käsiteltiin kysymystä yhdistyksen liittymisestä ennenmainitussa, Turussa pidetyssä kokouksessa muodostettuun työväen puolueeseen, joka sai paljon

väittelyitä aikaan. Kysymys lykättiin vuosikokouksen ratkaistavaksi, koska pidettiin liittyminen sääntöjä vastaan sotivana. — Rakennustyöläisten työtodistuksista keskusteltiin, koska oli kuulunut valituksia todistusten olevan suorastaan haitaksi työväelle. *Miespalvelijain ammattiosasto* muodostui vuoden kuluessa.

VUOSI 1900.

Valtiopäivätoivomuksina lausuttiin väkijuomain kieltolain aikaansaaminen, vanhuudenvakuutuksen ottaminen valtion huostaan ja kokoontumis-, lausunto- ja painovapauden aikaansaaminen. Asiaa varten oli erityinen toimikunta. Toivomukset päätettiin lähettää kuhunkin säätyyn jollekin edustajalle — Valtiopäivämiesvaaliin koetettiin vaikuttaa. Ehdokkaana oli hovioikeuden neuvos Kumlin. — Äänioikeusasiassa yhdistys päätti kannattaa Suomen Työväenpuolueen hallinnon puuhaamaa joukkoanomusta sekä asetti toimikunnan nimien keräystä y. m. varten. Kaupugin valtuusmiesten pyynnöstä annettiin työväen osuustonttien suuruudesta sellainen lausunto, että nämä eivät saisi olla 400—600 neliömetriä suurempia. — Väkijuomain vähittäismyyntille toivottiin sellaisia rajoituksia, että se olisi kielletty kello 2:sta pyhäpäiväin aattoina seuraavaan arkipäivään kello 12 asti, sitä paitsi suurimpien juhlien aattoina koko päivän. Mikäli tiedämme on tuo toivomus, ainakin osittain, toteutunutkin. — Kysymystä paikkakunnan työväenlehdestä pohdittiin ja oli asiaa varten asetettu toimikunta antanut sen suuntaisen lausunnon, että tällaisen lehden saaminen olisi erittäin suotava ja että tulisi järjestää asia niin, että lehti tulisi kannattamaan itsensä; toimikunta ehdotti perustettavaksi erityisen osakeyhtiön lehden kannattamiseksi, jolloin osakkeen suuruus tulisi olemaan 10 mk. Tämän

lausunnon yhdistys hyväksyi ja asetti uuden toimikunnan asiaa ajamaan edelleen. —

Puoluehallinnon kehoituksesta toimeenpani yhdistys toukokuun 1 p:nä mielenosoitusjuhlan kahdeksantuntisen työpäivän hyväksi. — Toisena helluntaipäivänä toimeenpantiin hyvin onnistunut kävelyretki. — Uusia osastoja muodostettiin. *Nahkurien, Ompelijatvien, Valurien ja Malliveistäjien ammattiosastot* sekä *Nuorisosasto ja Naisosasto*. Näytelmäseuralle vahvistettiin uudet säännöt. — Talon rakennuksia parannettiin. Työ maksoi kaikkiaan 9,818 mk. 48 p. Töitä valvoi rakennusmestari A. Isakson. Työväenpuolueeseen liittymisestä keskusteltiin, mutta jätettiin liittyminen toistaiseksi.

Taaskin pidettiin yhteinen kokous maalais- ja kaupunkityöväen kesken, jossa kokouksessa lausuttiin toivomuksena, että työväestö mikäli mahdollista koettaisi perustaa ja ylläpitää maalla työväenyhdistyksiä sekä että kirjastoihin ja lukutupiin maalla hankittaisiin työväenkirjallisuutta. — Helsingin laulu- ja soittojuhlaan tehtiin huvimatka. — „Työmies“-lehteä avustettiin ostamalla 10 osaketta. — Kunnallisiin vaaleihin koetettiin ottaa osaa, mutta ilman tulosta, sillä vallassa olevat puolueet eivät ottaneet ollenkaan työväen ehdokkaita huomioon.

VUOSI 1901.

Tämä vuosi oli yhdistyksen toiminnassa merkkivuosi. Useita tärkeitä tapahtumia sattui vuoden varrella. Tärkeimpiä oli yhdistyksen liittyminen työväenpuolueeseen, joka päätös aiheutti yhdistyksen monivuotisen puheenjohtajan tri J. A. Lylyn eron. Tästä lähtien alkoikin yhdistyksen enemmistö kääntyä enemmän jyrkempään suuntaan työväen asian ajossa. — Työväen oman lehden puuha paikkakunnalle pantiin

alulle. — Suurimerkityksinen tapaus oli työväen ensimmäisen puoluekokouksen pitäminen paikkakunnalla. Kokouksessa, jonka yhdistys järjesti, oli keskusteltavana 17 eri kysymystä ja pohti yhdistys ennen kokousta useampia noista kysymyksistä. Kokous pidettiin elokuun 17—20 päivinä ja oli yhdistyksen edustajina kokouksessa neidit Anni Torvelainen ja Minni Kontulainen sekä herrat J. P. Holopainen, S. Laitinen, K. Nikupaavola, A. Huotari, L. Ahlgren ja J. Juusonen. — Huomattavin päätös oli yleisen työlakon hyväksyminen viimeiseksi keinoksi äänioikeuden laajentamisen hyväksi. — Kesäkuun 1:nä sunnuntaina tehtiin mielenosoitusretki Papulan kalliolle, jossa pidettiin puheita y. m. ohjelmaa suoritettiin. — Työvälistoimiston perustamisesta keskusteltiin ja toivottiin mainitunlaisen toimiston perustamista. — Työntekijäin yhdistymiskiellon johdosta lausuttiin vastalause Pinjaisten ja Fiskarsin tehtaiden hallinnoille. — Veroperusteen alentamisesta kaupungissa keskusteltiin ja kannatettiin veroäyrin perustetta 250 markaksi. Rahavaltaiset määräsivät kuitenkin perusteen edelleen 400 markaksi. — Kunnallisvaaleihin otti työväki kaupungissamme ensi kerran osaa omalla listalla. Korkein äänimäärä puhtaalla työväen ehdokkaalla oli 621 ääntä, 121 äänestäjältä. — „Työmies“-lehteä avustettiin 25 markalla painokoneen ostamiseksi. — Toivomuksena lausuttiin, että väkijuomailmoitukset poistettaisiin sanomalehdistä. — Oma ravintola perustettiin yhdistyksen talolle. — Päätettiin perustaa oma säästökassa. — Tilastoa työttömistä kerättiin, jolloin saatiin selville, että Marraskuun loppupuolella oli 467 henkilöä työttömänä ja että siitä kärsi 1322 henkilöä. — Uusia osastoja ei syntynyt tällä vuodella.

VUOSI 1902.

Tänä vuonna saatiin säästökassa toimintaan. — Valtuusmiesten luvun lisäämistä puolustettiin ja erityiset luottamusmiehet olivat yhdistyksen puolesta ehdotusta puolustamassa raastuvan kokouksessa. Valtuusmiesten lukua lisättiin 9:llä. — Kirkollisen veroituksen järjestämistä uudelle, ajanmukaiselle kannalle ajettiin. — Valtuusmiesvaaleissa esiinnyttiin yhtenä suomenmielisten kanssa. — Listoille ei saatu voittoa, mutta työväen asettamia ehdokkaita saatiin valtuustoon vuoden ajalla kaksi, nimittäin hrat M. Skyttä ja G. Viinikainen. — Valtiollisen ääniasteikon alentamiseksi yhteen tehtiin yritys, mutta onnistumatta, kun valtapuolue asettui sitä vastaan. — Erittäin onnistunut mielenosoitusretki toimeenpantiin kesäkuun 1:nä sunnuntaina. — Yleisen työlakon rahasto perustettiin. — Hätäaputöitä pyydettiin kaupungin valtuustolta, joka myönsikin tarkoitusta varten 5,000 mk. mikä summa on puutteeseen verraten katsottava kovin pieneksi. — Kunnollisia työväen asuntoja kannatettiin rakennettavaksi sekä valittiin erityinen toimikunta laatimaan ehdotusta asiasta. — Alimman tuntipalkan ja pisimmän sallitun työpäivän määäämisestä lain kautta keskusteltiin ja kannatettiin mainitunlaista toimenpidettä. — Osuuskaupan saamista paikkakunnalle myös puuhattiin.

Uusia ammattiosastoja muodostui: *Pesijäin ja Silittäjäin, Apurien ja ulkotyöntekijäin, Torvityöntekijäin, Koneenkäyttäjäin ja Unintekijäin ammattiosastot.*

VUOSI 1903.

Suurempia laitostöitä ovat katuosan kivitys ja jalkakäytävän sementteeraus, joiden kustannuksiin käy-

tettiin 984 mk. 55 pen. Samoin laitettiin tavarakuuri ulkokuonerakennuksen yhteyteen.

Johtokunta koetti vaikuttaa Varkauden tehtaan isännistöön, erityisen lähetystön kautta, tarkoituksella estää mainitun tehtaan työnsulkulaisten häätämistä asunnoista, mutta huonolla menestyksellä.

Työväen asuntokysymystä on pohdittu yhdistyksen kokouksissa useaan kertaan. Eräs valiokunta on asiasta antanut lausunnon, joka päättyy seuraavaan ponteen:

„Kaupungin valtuuston on ryhdyttävä toimenpiteisiin kunnollisten työväenasuntojen rakentamiseksi kunnan varoilla kaupungin sisälle, joita asumuksia kunta viranomaistensa kautta vuokraa työväelle sekä muillekin kansalaisille kohtuullisesta vuokrasta ja

tätä tarkoitusta varten erotettava osa nykyään rakentamatta olevista tonteista“.

Tämän perusteella on yhdistys tehnyt anomuksen kaupungin valtuustolle, joka on asettanut toimikunnan asiata pohtimaan.

Forssassa elokuun 20—23 p:nä pidetyssä edustajakokouksessa oli yhdistys ehdottanut keskusteltavaksi seuraavat kysymykset:

1:ksi. Eikö olisi suotava jo ensi valtiopäiville saada ehdotus naisten suojelulain aikaansaamiseksi maahamme?

2:ksi. Olisiko tuleville valtiopäiville tehtävä esitys pisimmän sallitun työpäivän ja alimman tuntipalkan määräämisestä?

3:ksi. Millä ehdoilla sosialidemokratinen työväenliike voi kannattaa osuusliikettä?

4:ksi. Kuinka valtio ja kunnat saataisiin ottamaan haltuunsa tuotantoliikkeitä?

5:ksi. Ammattijärjestökysymys, ja

6:ksi. eikö olisi aika ryhtyä toteuttamaan Turun edustajakokouksen päätöstä työväen pankkiliikkeen perustamisesta maahamme?

Nämä kysymykset oli valmistanut toimikunta ja sen jälkeen pohdittiin ne yhdistyksen kokouksessa. Uutta puolueohjelman ehdotusta myös tarkastettiin ja suurella innostuksella hyväksyttiin. Yhdistystä edustivat Forssan kokouksessa neiti M. Kontulainen, rouva A. Huotari, herrat V. Laitinen, A. Karttunen, Ant. Huotari ja P. J. Holopainen.

Raittiuskysymyksessä on yhdistys pysynyt tinkimättömästi kieltolain kannalla. Edistääkseen raittiutta käytännöllisesti tehtiin m. m. anomus kaupungin valtuustolle väkijuomaliikkeiden sulkemisesta Vappuna, jolloin työväki juhlii työn juhlaa, sekä otettiin osaa yhteisiin neuvotteluihin raittiusseurain kesken. Yhdistyksen talon piirissä säilytettiin ehdotonta raittiutta tarkalla valvonnalla.

Kirkkokysymyksessä toiselta puolelta valmistettiin yhdistyksen toimesta ehdotusta työväeltä menevän veroituksen helpottamiseksi ja toiselta pantiin voimakas vastalause kirkollista holhousta vastaan. Tämä vastalause oli julkaistu „Työmies“-lehdessä.

Kunnallisvaalien aikana pantiin vastalause kieroja äänioikeusoloja vastaan. Valtuusmiesehdokkaiksi asetettiin 4 henkilöä nim. M. Skyttä, K. Vasara, A. Jääskeläinen ja A. Muuri, ja päätettiin äänestää sen puolueen hyväksi, joka ottaa nämä listalleen. Kuitenkaan ei yksikään puolue suostunut ottamaan niin monta työväenehdokasta listalleen, jonka takia järjestyntyt työväki jäi pois vaalista. Porvarilliset valitsivat kuitenkin kaksi työväenehdokasta valtuustoon, nim. K. Vasaran ja M. Skytän, jotka katsottiin voitavan pitää työväen edustajina. Näistä asioista oli päättämässä yleinen työväenkokous.

Kesäkuun 2 p:nä toimeenpantiin poliisimestarin ja nimismiehen luvalla mielenosoitusretki Raivolan kalliolle juhla-lippujen ja soittokunnan kanssa. Ohjelmassa oli kieltolaki, äänioikeus ja 8-tunnin työpäivä.

Högforsin tehtaan isänoitsijän parooni von Ramsayn menettelystä, jolla hän loukkasi työväkensä sana- ja kokoontumisvapautta, annettiin julkinen vastalause.

Oppikurssit toimivat tänäkin vunnna ja opetettiin niillä kirjoitusta, mittaussoppia, luvunlaskua ja kirjanpitoa. Opetusta nautti 31 henkilöä.

Agitatsioonivaliokunnan toimista tärkein oli luentokurssien toimeenpaneminen huhtikuun 12—19 päivinä, jolloin pidettiin kaikkiaan 15 luentoa aatettamme koskevalta alalta. Luennoitsijoita oli 8 ja kuuliijoita 50—200. Sitäpaitsi pidettiin saman valiokunnan toimesta useita esitelmia, kokouksia sekä levitettiin kirjallisuutta.

Uusia sääntöjä on vahvistettu Rapparien ammattiosastolle ja agitatsioonivaliokunnalle sekä tehty muutokset musiikkivaliokunnan sääntöihin.

Mainitsemista ansaitsee vielä se, että viralliselta taholta kiellettiin yhdistystä toimeenpanemasta yleisiä keräyksiä; tähän suostui yhdistys, tosin vastahakoisesti.

VUOSI 1904.

Tänä vuonna sai yhdistys kokea sortoa viranomaisten puolelta. Yhdistyksen toiminnasta oli tehty kaikellaisia ilmiantoja ja niiden perusteella pidetty poliisitutkintoja ja kyselyjä toinen toisensa perästä, kunnes huomattiin ne perättömiksi. Jo vuoden alussa vangittiin yhdistyksen monivuotinen puheenjohtaja, talonomistaja M. Skyttä joulukuusijuhlassa pitämänsä puheen johdosta. Tosin pääsi hän vapaaksi muuttaman päivän perästä, mutta ei saanut enää olla puheenjohtajana eikä muissa yhdistyksen toimissa. Poliisi kielsi kaikki kokoukset, jos niille ei haettu joka kerta erityistä lupaa, kokousilmoituksia ei saanut panna sanomalehtiin ja poliisit ylläpitivät valvontaa talolla kaikkina pyhinä ja usein arki-iltoinkin. Tämän johdosta oltiin

pakotetut tekemään anomus kuvernööriille, että hän palauttaisi yhdistyksen säännöt entiseen voimaansa. Seuraus tästä oli, että sen jälkeen saatiin pitää kokouksia ilman eri lupaa ja ilmoittaa kokouksista sanomalehdissä, mutta poliisivalvonta oli pysynyt entisellään, vaikka yhdistyksen toimintaan poliisilla ei ollut syytä sekaantua, sillä se on kulkenut sääntöjen rajoissa.

Koko maassa vallinnut sorto oli tuntunut erittäin raskaalta täällä Viipurin läänissä. Kun oli kysymyksessä työväen rientojen tukahuttaminen, niin oli porvaristo valmis liittoutumaan venäläisen virkavallan kanssa. Räikeänä esimerkkinä siitä oli Voikaan lakko, johon aihetta ei antanut mikään taloudellinen seikka, vaan erään saksalaisen mestarin raiskausyritykset työläisnaisia vastaan. Näiden kunniaa puolustamaan nousi tuhansiin nouseva työmiesjoukko. Tämä lakko on aikaansaanut paljon melua. M. m. oli paikkakunnan nimismies aivan laittomasti ottanut sikäläisen työväenyhdistyksen rahavarat ja kaikki ne asiakirjat, palauttaen ne kuitenkin takaisin valituksen johdosta. Samassa lakossa vangittiin kaksi toveria yllättäjinä ja tuotiin Viipuriin läänin vankilaan. Näiden vangittamisen johdosta teki yhdistys valituksen maan prokuraattorille, josta lieenee ollut seurauksena heidän vapauttamisensa. Muutenkin käytettiin työväenliikettä vastaan maassa ennen kuulumattomia keinoja, on vangittu työväenpuhujia sekä innokkaampia toimimiehiä, ilman varsinaista tutkintoa istutettu vankilan lukkojen takana j. n. e.

Tyytymättömyys rahavaltaa ja sen järjestelmää vastaan onkin vuoden ajalla usein puhjennut ilmi työlakkojen ja kävelyretkien muodossa.

Yksimielisyyden saavuttamiseksi taistelussa nykyistä yhteiskuntaa vastaan on Helsingissä pidetty puoluekokous, jossa tärkeimpänä keskustelukysymyksenä oli, voiko sosialidemokraattinen puolue Suomessa ottaa osaa valtiopäivämiesvaaleihin. Päätökseksi tuli,

että yhteistoimintaan vaaleissa voidaan suostua vain sellaisten puolueiden kanssa, jotka sitoutuvat ajamaan yleisen äänioikeuden asiaa. Kun ei Viipurissa ollut sellaista puoluetta, niin ei yhdistys voinut ottaa osaa vaaleihin, vaan pidettiin vaali-iltana vastalausekokous.

Kunnallisissa vaaleissa myös ei voitu työskennellä porvaripuolueiden kanssa, vaan otettiin vaaleihin osaa itsenäisellä listalla. Kuitenkaan ei saatu yhtään ehdokasta läpi, sillä työväen lista sai äänimäärässä satoja melkein yhtä paljon kuin porvarit tuhansia. Työväen tyydykkeeksi ovat porvarit luovuttaneet ainoastaan 2 sijaa työnvälitystoimiston johtokunnassa.

Yhdenmukaisen toiminnan saavuttamiseksi eri edistysseurain kanssa on pidetty kolme edustajakokousta Viipurissa ja lähiseudulla, vaan neljännen kokouksen, jonka piti olla Juustilassa, kielsivät viranomaiset. Keskusteluaineina on ollut kieltolaki, siveellisyys y. m. kysymykset.

Kuvernöörin kiellon johdosta toimeenpanemassta keräyksiä listoilla, valittiin lähetystö pyytämään lupaa keräystä varten Varkauden sulkulaisten hyväksi, mutta lähetystö ei päässyt edes kuvernöörin puheillekaan.

Valtuustolta pyydettiin 1500 mk. torvien ostoa varten, mutta ei saatu.

Yhdistyksen talo ja näyttämö korjattiin ja nousivat kustannukset 2515: 43.

Jännittävimpiä keskusteluja yhdistyksen kokouksissa on ollut työväen osanotosta valtiollisiin sekä kunnallisiin vaaleihin, Voikan lakosta ja eräästä perheasiasta.

Valtion väkijuomakomitean tiedustelun johdosta ilmoitti yhdistys pysyvänsä kieltolain kannalla.

Kesäkuun ensimmäisenä sunnuntaina pantiin teimeen kävelyretki, joka täytyy pitää onnistuneena runsaan osanoton takia, vaikka lippuja ei saatu panna liehumaan ennenkuin kaupungin rajojen ulkopuolella, samoin kaikki puheet oli ankarasti kielletty.

Keskusteltiin myös oman sanomalehden saamisesta, mutta jätettiin tuonemmaksi taloudellisista syistä.

Arpajaiset pantiin toimeen työväen kesäsiirtolan sekä oppikurssien hyväksi. Tulos ei ollut kovin suuri.

Oppikurssit toimivat tänäkin vuonna. Samoin työväen säästökassa.

Puoluehallinnon kehoituksesta keskusteltiin muuttamista elinkeinolain pykälistä ja asetettiin valiokunta lausuntoa antamaan.

Asfaltti- ja Semettityöntekijäin sekä *Valurien ammattiosastojen* säännöt vahvistettiin.

Ammatillinen toiminta tähän asti on ollut kovin heikko. Ammattiosastoihin ei kuulunut kuin noin 18 % ammatilaisista. Lakko- y. m. rahastoja oli perin harvalla osastolla. Ainoastaan Räätälien ammattiosastolla oli tariffi voimassa. Ammattiosastojen toimesta pidettiin oppikursseja ammattitaidon kohottamiseksi.

Agitatsioonivaliokunnan toimesta asetettiin paikallinen työväenpuhuja toimeensa. Varat hankittiin kehoittamalla ympäristön työväenyhdistyksiä luovuttamaan rahaa tähän tarkoituksæen. M. m. oli „Eteenpäin“ kalenterin kustantaja M. Vuolukka luovuttanut puhujain palkkaamiseksi 400 mk. Puhujaksi valittiin Nestori Valavaara (Vallenius), ja kiersi hän maaseudulla pitäen ahkerasti puheita.

Luentokurssit pidettiin joulukuun 26 p:n ja tammiukuun 8 p:n välillä. Pidettiin 21 luentoa eri aineista; luennoitsijoita oli 6, kuulijoita keskimäärin 150. Luennoita ei voitu pitää varsin onnistuneina, kun muutamat lupautuneet luennoitsijat eivät saapuneet, joten tärkeistä aineista luennot jäivät pitämättä.

VUOSI 1905.

Yhdistyksen toiminta on edelleen ollut hiljaista kulkua, ohjelman mukaisesti, sitä päämäärää kohti, johon sosialidemokratit kaikissa maissa pyrkivät niin taloudellisissa kuin valtiollisissa suhteissa. Tämän tarkoituksen edistämiseksi on toimeenpantu mielenosoitusretkiä ja vastalausekokouksia nykyistä yhteiskuntajärjestystä vastaan. Semmoisina mainittakoon ensiksi vuosikokouksessa lausuttu *myötätuntoisuus vapauttaneisteliijoille Venäjällä*, Vapunpäivän vietto työstä vapaana, Kesäkuun ensimmäisen sunnuntain kävelyretki Loikkasen kalliolle, vastalausekokouksia yhdistyksen huoneustossa ja *Punaisen lähteen torilla*, jonka viimemainitun viranomaiset hajoittivat asevoimalla, sekä valtiopäivämiesvaalien aikana paraattikentällä ja viimeinen varoitus joulukuun 31 p:nä.

Yhdistyksen aloitteesta tehtiin anomus Maistraatille raastuvankokouksen kokoonkutsumisesta ääniasteikon alentamiseksi. Kokous pidettiin ja päätettiin äänestyksellä alentaa äänimäärää valtiollisissa vaaleissa kahteen. Päätöstä ei ole kuitenkaan esitetty senaatin vahvistettavaksi ennen valtiopäivämiesvaaleja.

Kaupungin vaivaistalon hoitolaiset ovat kääntyneet yhdistyksen puoleen valituksella ja avun pyynnöllä siellä vallitsevien epäkohtien johdosta. Yhdistys asetti asiata tutkimaan toimikunnan, johon tulivat T. Gröhn, A. Pesonen ja T. H. Piironen, sekä kehoitti kaupungin valtuustoa myös ryhtymään tutkimuksiin. Valtuusto ensin asiaa viivyteltään, piti tutkimuksen omalla tavalla, jonka johdosta yksi hoitolainen tuomittiin 2 kuukaudeksi pakkotyöhön. Yhdistyksen puolelta jatkettiin tutkintoa ja samalle tutkijakunnalle annettiin huoleksi pyytää vaivaistalon sääntöihin muutosehdotusta.

Tänäkin vuonna taas tehtiin valitus prokuraattorille laittomasti vangittujen puoluetoverien puolesta.

Suurin tapahtuma tällä vuodella oli suurlakko, joka tapahtui Suomessa lokakuun ja marraskuun vaihteessa.

Suurlakko oli puhjennut odottamattomalla voimalla, muodostuen täällä yleiseksi kansallislakoksi. Sen vaiheet ja seuraukset ovat jokaiselle tunnetut. Hämmentyneenä kansan suunnattomasta, laatuään ensimmäisestä voimannäytöksestä, peräytyi Venäjän hallitus, myöntäen Suomelle takaisin sortovuosina laittomasti rajoittamansa oikeudet. Marraskuun 4 p:n manifesti palautti Suomeen laillisen järjestyksen. Tämä oli suurlakon välitön seuraus. Samalla nneitiin senaatilelle käsky valmistaa kansanvaltainen eduskuntaudistus, josta lähemmin alempana.

Sosialidemokraattien ja perustuslaillisten välinen esimielisyyys kärjistyi huippuunsa lakon loppupäivinä Helsingissä, jolloin porvarit, mainitun manifestin ilmentyttyä, tahtoivat heti lopettaa lakon, mutta työväestön keskuudessa oli halua jatkaa sitä, kunnes kansalliskokous kutsuttaisiin kokoon. Ylioppilaista y. m. porvarillisista aineksista kokoonpantu miliisijoukko Helsingissä meni niin pitkälle, että hyökkäsi revolverit ojona työväestöä vastaan; kuitenkin työväestön osoittaman maltin avulla onnistui välttää ikävämpiä selkkauksia. Tämä porvarien taholta osoitettu luokkavihan ilmaisu on herättänyt kestäväää, katkeraa paheksumista työväestön keskuudessa.

Viipurissa kului suurlakko samoin kuin muuallakin Suomessa, rauhallisesti työväestön puolelta. Siitä huolimatta vangittiin täällä henkilöitä, sotamiehet miehittivät rautatien asemahuoneuston ja valtion sähkölaitoksen sekä Viipurin vapaaehtoisien Palokunnan talon. Lakkokomiteaa ahdistettiin, joten sen täytyi siirtyä paikasta toiseen. Vihdoin julistettiin kaupunki sotatilaan Viipurin linnoituksen komendantin toimesta. Kuitenkaan sotatila ei kestänyt kauvan, vaan peruutettiin se kohta. Lakko lopetettiin toistaiseksi vaatimuk-

sella, että työväelle maksettaisiin lakkoajalta valtion ja kunnan töissä koko palkka ja yksityisten töissä puolet.

Loka—Marraskuun lakolla oli suuret ansiot, — paitsi tunnettua valtiollista merkitystään — työväen luokan herättäjänä ja luokkaeron selvittäjänä. Uusia jäseniä on alkanut joukottain liittyä työväenyhdistyksiin sekä uusia yhdistyksiä ja osastoja syntyi lukuisasti. Niinpä on Viipurin Työväenyhdistykseen tällä vuodella perustettu 12 uutta osastoa, niistä 5 haaraosastoa, muut ammattiosastoja. Jäsenluku on tämän kautta kohonnut kolmenkertaiseksi.

Suurlakkotoimikunnassa olivat yhdistystä edustamassa neiti M. Kontulainen ja hrat K. A. Leino, T. Gröhn, V. Viitanen, F. Puustinen, A. Pursiainen, M. Bruus (Airola), V. Sunila ja M. Hoikka.

Tampereella Marrask. 20—22 p:nä pidettyyn puoluekokoukseen otti yhdistys osaa edustajainsa kautta ja valittiin sellaisiksi neiti M. Kontulainen, herrat J. Kirves, A. Pesonen, M. Bruus (Airola), V. Viitanen, P. V. Räsänen, rouva H. Pärssinen, herra E. Huttunen ja N. Vallenius (Valavaara) sekä vapaaehtoisina olivat kokouksessa rouva H. Muje ja herra A. Huotari. Tässä kokouksessa päätettiin olla ottamatta osaa valtiopäivämiesvaaleihin.

Mitä kunnallisvaaleihin tulee, niin päätti yhdistys niinkään olla poissa niistä. Huolimatta siitä valitsivat porvarilliset kolme miestä työväenpiiristä kaupungin valtuustoon. Tämän johdosta julistettiin, että he eivät edusta siellä työväkeä, vaan niitä 25-äänisiä porvareita, jotka heidät olivat valinneet. Valitut itse myös tekivät vastalauseen valitsemista vastaan vastoin työväestön päätöstä.

Toisten paikkakunnan edistysseurojen kanssa on koetettu ylläpitää yhteistoimintaa yhteisten edustajakokousten avulla, ja seurauksena onkin ollut, että työväestö, joka muodostaa näissäkin seuroissa enemmistön,

on alkanut vapautua porvarien vaikutusvallasta ja kallistua sosialidemokratiaan. Huomattuaan tämän alkoivat porvarilliset puuhata vastapainoksi n. k. perustuslaillisia ja kristillisiä työväenyhdistyksiä.

Jo kauvan on Viipurissa kaivattu omaa työväestön äänenkannattajaa. Tämän vuoden alussa on sitä varten perustettu osuuskunta ruvennut julkaisemaan „Työ“-nimistä viikkolehteä. Tämä kuitenkin ei tyydyttänyt työväestöä, ja varojen puutteessa lakkasi se ilmestymästä vuoden keskivaiheilla. Tämä vastoinkäyminen ei lannistanut kuitenkaan asian harrastajia, vaan haettiin lupa kolme kertaa viikossa ilmestyvälle samanimiselle lehdelle, joka saatiinkin. Yhdistys puolestaan osti lehdelle kirjapainon ja luovutti sen lehteä kustantavan Työväen Sanomalehti- ja Kirjapaino-osuuskunnan r. l. käytettäväksi toistaiseksi. Lehden vastaväen toimittajana oli alussa A. Huotari, ja sen muututtua kolmipäiväiseksi A. Pesonen.

Viime vuodella perustettu vakinaisen agitaattorin toimi lakkautettiin varojen puutteessa.

Vuoden lopulla on suurta huomiota paikkakunnan työväestössä herättänyt uuden poliisimestarin nimittäminen kaupunkiimme. Työväestö on nimittäin tahtonut vaikuttaa tämän virkamiehen vaaliin, ja oli sillä oma ehdokas. Yhdistys oli asettanut erityisen toimikunnan, jonka huolena oli valvominen, että työväen ehdokas nimitettäisiin. Kuitenkin tämä homma jäi tuloksettomaksi, kun perustuslailliset saivat oman ehdokkaansa nimitetyksi. Mainita sopii samalla, että poliisimestaria ei valita virkaansa, vaan nimitetään hallinnollisessa järjestyksessä, joten kansalaiset voivat vaikuttaa nimitykseen ainoastaan välillisesti, yleisen mielipiteen voimalla vaikuttaen niihin viranomaisiin, joista nimitys riippuu.

Mainitsemista ansaitse vielä se, että yhdistys on asettanut toimikunnan tutkimaan kaupungissa sattuneita poliisireittelöitä, joihin aiheen oli antanut se, että

poliisit ahdistivat rauhallisia asukkaita revolverit ja sapelit suorana.

Mitä ammatilliseen toimintaan tulee, niin mainittakoon tärkeimmät seikat. Kirjaltajain osasto on ilmoittanut ei voivansa toimia yhdistyksen sääntöjen mukaan, sillä ne sotivat liittonsa sääntöjä vastaan. Nahkurien am. os. on lakkauttanut toimintansa ja luovuttanut varansa yhdistykselle. Koneenkäyttäjain am. os. varojen luovuttamisen takia oli v. 1904 syntynyt riitajuttu kihlakunnanoikeudessa, eikä tänä vuonna vielä ollut päättynyt.

Työlakkoja on ollut ei ainoastaan ammatillisten etujen, vaan vieläpä kokoontumis- ja yhdistymisvapaudenkin puolesta, varsinkin vuoden loppupuolella, jolloin suurlakolla venäläiseltä virkavallalta voitettua yhdistymis- ja kokoontumisvapautta ryhtyivät rajoittamaan kotimaiset suurpääomien ja tehtaiden omistajat. He ovat menneet kuristustoimenpiteissään niin pitkälle, että ovat häikäilemättä panneet pois työstä ne, jotka vaan hiukankin ovat uskaltaneet toimia ammatillisen tahi muun työväen liikkeen hyväksi. Siten ovat he käyttäneet työväestöä kohtaan samaa maanpakojärjestelmää, jota itse ovat sanoneet niin kovin vihaavansa.

Valajat ovat saaneet lakon avulla pakollisen ylityön poistetuksi ja työnsulussa olevat toverinsa takaisin työhön, Uuraan haaraosasto ja Miespalvelijain am. os. ovat saaneet työpäivän lyhennyksen, Puusepät palkan korotuksen lakon avulla ja Räätäliit. tariffin.

Useat am. osastot ovat järjestäneet ammatillisia oppikursseja ammatillista kehitystä varten.

Varoja ammattiosastoilla on ollut verrattain vähän, lakkorahastoja vain kahdella osastolla, nekin pieniä. Suurin omaisuus on Palvelijatarosastolla, jolla on rahasto turvakotia varten vanhoille palvelijattarille.

Yhdistyksen sisällisessä toiminnassa on tällä vuodella ollut suurempaa erimielisyyttä kuin ennen. Vas-

talauseita on pantu päätöksiä vastaan sekä suullisia että kirjallisia. Sattuipa kerran sellainen tapaus, että yhdistys on antanut ja julistanut sanomalehdissä paheksumislauseen johtokunnallensa sen johdosta, että tämä oli vuokrannut pihamaan 1 viikon ajaksi kiertävälle Eden-teatterille ja ampumaradaksi. Vuoden loppupuolella on kuitenkin sisällinen elämä ollut yksimielisempi suurlakon vaikutuksesta.

Huoneuston ahtaus on alkanut yhä enemmän tuntua yhdistyksen laajentuessa, jonka tähden on ryhdytty valmistaviin puuhiin uuden talon rakentamiseksi.

Uusia näköaloja, uusia toiveita avautui Suomen työväenliikkeelle tämän vaiherikkaan vuoden loppuessa.

VUOSI 1906.

Tämä vuosi pysyy merkkivuotena Suomen työväestölle, niin, jopa koko kansalle. Tänä vuonna saatiin näet kauvan kaivattu äänioikeuden ja eduskunnan uudistus. Perin kierot, kokonaan vanhentuneet äänioikeusolot, varallisuuteen perustuva äänioikeus, laaja ääniasteikko ja nelisäätyinen eduskunta aikaaan saivat sen, että kansan suurin enemmistö oli kokonaan syrjäytetty lainsäädäntötoimesta. Sosialidemokraattinen puolue Suomessa oli ottanut ensimmäiseksi tehtäväkseen äänioikeuden hankkimisen kansan laajoille kerroksille. Tämän eteen teki se uutterasti työtä agitasionin ja kirjallisuuden avulla herättäen kansaa ymmärtämään äänioikeuden merkitystä ja monilukuisien mielenosoitusten sekä anomusten kautta muistuttaen vallassaolijoille ajan vaatimasta äänioikeuden tasaamisesta. Alussa olivat sosialidemokraattien vaatimukset kovin vaatimattomat: yleinen äänioikeus ainoastaan porvari- ja talonpoikaissaadyissä. Tämän vaatimuksensa perille viemiseksi oli puolue päättänyt Viipurissa v. 1901 pitämässään kokouksessa turvautua

viimeisenä keinona yleiseen, koko maata käsittävään työlakkoon.

Kun sitten Japanin sodassa kärsitty tappio oli tärisyttänyt Venäjän jättiläismahdin, ja kansan vapautusliike oli puhjennut v. 1905 suurlakkoon, joka ulottui tänne Suomeenkin, antoi tämä aimo sysäyksen äänioikeusasian ratkaisulle. Niin suunnattoman voimannäytöksen suoritettua, ei voitu enää tyytyä alkuperäiseen vaatimattomaan kahden säädyn äänioikeusolojen korjaamiseen, vaan itsestään heräsi kysymys eduskunnan muuttamisesta yksikamariseksi ja yleisestä äänioikeudesta.

Suurlakon jälkeisen mielialan vallitessa ratkaistiin tämä kysymys kansanvaltaiseen suuntaan, joskin pienemmillä rajoituksilla. Senaatti oli erityisellä komitealla teettänyt uuden valtiopäiväjärjestysehdotuksen, joka armollisena esityksenä jätettiin tänä vuonna koossa olleille valtiosäädylle, sekä näiden hyväksyttyä sen, tuli lopullisesti vahvistetuksi heinäk. 20 p:nä 1906. Tämän mukaan on Suomen eduskunta yksikamarinen ja valitaan siihen edustajat välittömän, suhteellisen ja yhtäläisen äänioikeuden perusteella. Äänioikeus on melkein yleinen, lukuunottamatta pienempiä poissuljettuja ryhmiä, mikä rajoitus ei voinut olla himmentämättä työväestön tyytyväisyyttä näin saavutetun tuntuvan edistysaskeleen johdosta.

Tämän uudistuksen tapahduttua on valtiollinen elämä Suomessa astunut uuteen jaksoonsa. Erittäin suuri merkitys on sillä maan suurilukuiselle köyhälistöjoukolla, joka täst'edes saa ottaa osaa lainsäädäntötyöhön.

Vuoden loppupuolella otti Suomen sosialidemokraattinen puolue uudet järjestyssäännöt käytäntöön, joiden mukaan puolueen jako osastoihin järjestettiin uudella tavalla uutta vaalipiirijakoa silmällä pitäen. Tämän kautta varsinaisiksi puolueosastoiksi muodotuivat alue-, kunnallis- ja piirijärjestöt, joille toiminnan

valtiollisen puolen hoitaminen siirtyikin, ja yhdistys kadotti koko lailla entistä merkitystään puolue-elämän keskuksena paikkakunnalla. Sen sijaan näyttää se muodostuvan tulevaisuudessa ammatillisen liikkeen keskustaksi, sillä vuoden loppupuolella käsitellyt asiat koskivat osastojen ja yhdistyksen taloudellisia kysymyksiä.

Alkupuolella vuotta on yhdistyksen toiminnassa huomattavampaa mielenosoituskulkeet, nim. n. k. häpeäpäivän vietto 14 p:nä huhtikuuta, sen johdosta, että valtiosäädyt 1905 jättivät äänioikeusasian ratkaisematta, Vapunpäivän vietto, jolloin kaikki pyörät olivat seisomassa, eduskuntakysymyksen ratkaisun johdosta toukokuun 24 p:nä sekä suuremmoisinkin tavanmukainen kesäkuun retki n. k. Huttutuo- maan kentälle, johon otti osaa paikkakunnan ja ympäristön työväenyhdistykset ja osa raittiusseuroista. Mahtavana vyöryi tämä köyhälistön armeija määräpaikkaa kohti, jossa pidettiin useita puheita tärkeimmistä puoluekysymyksistä. Venäläisiä puhujia esiintyi myös innostaen senkielistä kuulijakuntaa.

Edellisenä vuotena yhdistyksen taholta vaivais- hoitolaisten asiassa toimeenpantujen tutkimusten seurauksena oli eräs kirjoitus „Työssä“, jonka johdosta vaivaishoitohallituksen esimies pastori Gräsbeck, vaivaistalon johtaja Puhakka ja vahtimestari Tilli nostivat painokanteen mainitun lehden vastaavaa A. Pesosta vastaan. Vaikka oikeuden käynnissä vaivaishoito-olot paljastuivat kaikessa räikeydessään, tuomitsi oikeus vastaajan paitsi kuluja, 150 mk:n sakkoihin, jotka hän seuraavana vuonna suoritti istumalla 25 päivää Viipurin lääninvankilassa. Tämäkin juttu osaltaan todistaa, miten nykyiset luokkalait turvaavat vallassa- olijain otuja köyhälistön vahingoksi.

Elokuulla pidettiin yhdistyksen pihalla suuri kokous, jossa tunnustettiin Puoluetoimikunnan menettely Viaporin kapinan aikana oikeaksi sekä lausuttiin pahek-

suminen n. k. lahtarikaartien perustamisesta ja läänimme kuvernöörin von Rechenbergin menettelystä sen johdosta, että hän oli hajoittanut ensimmäisen valtakunnan Duuman suljetun istunnon Belvederen hotellissa, jonne se oli tullut hajoituksensa jälkeen Pietarista.

Eduskuntakysymyksen ratkaisun aikana Helsingissä pidettyyn mielenosoitukseen oli yhdistys ottanut osaa 5 edustajansa kautta.

Oulun puoluekokoukseen myös otettiin osaa 5 edustajalla, jotka olivat toverit J. Kirves, V. Viitanen, N. Valavaara, T. Lehtovaara ja J. Vartiainen, jota paitsi omilla varoillaan meni neiti M. Kontulainen.

Yhteistoimintaa toisten edistysseurain kanssa ei yhdistyksellä ole tällä vuodella sanottavasti ollut, lukuunottamatta edistysseurain kokousta täällä, joka oli alkanut jo edellisellä vuodella.

Käsitellyistä kysymyksistä näyttää vilkkaampaa keskustelua herättäneen vaivaistaloasia sekä M. Kurikan erottaminen Puoluehallinnosta, jota valtaava enemmistö puolsi.

Muutoin yhdistyksen sisäinen toiminta näyttää tällä vuodella olleen jokseenkin sovinnollista, lukuunottamatta paria vähäpätöisempää erimielisyyttä.

Uusia osastoja on yhdistykseen perustettu yhdeksän, nim. *Itäinen haaraosasto, Suurperon haaraosasto, Venäläinen osasto, Sähkötyömiesten osasto, Puutarhatyöntekijöiden osasto, Kirjansitojain osasto, Ajurikunnan osasto, Satulaseppäin ja Verhoilijain osasto* sekä *Laivamiesten osasto*.

Mainitsemista ansaitsee, että ajurikunnan osastoon kuului ainoastaan vanhoillisia ajuri-isäntiä, jotka eivät voineet hyväksyä sosialidemokratista puoluetta ja siitä syystä mainittu osasto kohta erosi yhdistyksestä. Uuraan haaraosasto on myös ilmoittanut eroavansa ja toimii nyt itsenäisenä yhdistyksenä.

VUOSI 1907.

Tänä vuonna käsitellyistä asioista ovat vilkkaampaa keskustelua herättäneet puolue- ja piiriverojen kantaminen sekä osuuskaupan hallinnon valitus ravintolatoimikunnan ostoasioista.

Yhdistys on erottanut keskuudestaan kolme henkilöä, kunkin eri syiden nojalla.

Vappu- ja kesäjuhlaan on yhdistys ottanut osaa osastoineen. Näiden juhlain toimeenpano oli jo tänä vuonna kunnallistoimikunnan huolena.

Lakoista on paikkakunnalla ollut huomattavin rakennustyöläisten lakko, joka päättyi työväen tappiolla syystä, että työnantajat hankkivat runsaasti venäläisiä ja muita työläisiä rikkureiksi.

Uusille osastoille on yhdistys vahvistanut sääntöjä kaikkiaan kolmelle, nimittäin Saunalahden haaraosastolle, Hattutekijäin osastolle sekä Lastaajain ja Lossaajain osastolle. Näistä Hattutekijäin osasto ei ole jaksanut päästä alkuunkaan toiminnassa, samoin näyttää käyneen Lastaajainkin osastolle. Verhoilijain osasto on palauttanut viime vuonna sille vahvistamat säännöt syystä, etteivät hyväksyneet yhdistyksen johtokunnan alkuperäisiin sääntöihin tekemiä muutoksia ja lisäyksiä. Kokonaan on myönnetty ero Uuraan naisosastolle, Lyykylän-Repolan osastolle, Itäiselle, Pohjoiselle ja Läntiselle haaraosastolle. Venäläinen osasto sai lakautuskäskyn läänin kuvernööriltä. Paitsi näitä on yhdistyksen yhteydessä 10 eri osastoa, joille yhdistys on myöntänyt eron sen johdotta, että nämä ovat liittyneet ammattiliittoihin ja siis ovat velvolliset toimimaan liittojensa sääntöjen mukaan. Nämä osastot ovat seuraavat: Maalarien, Muurarien, Kirvesmiesten, Kivityöntekijäin, Kone- ja Metallityöntekijäin, Metallivalajain, Sekatyöntekijäin, Vaski- ja Peltiseppäin, Puuseppäin ja Räätilien osastot. Nyt on yhdistyksessä

jällellä varsinaisia osastoja 21, joista luettelo seuraa tuonempana.

VUOSI 1908.

Nyt alkaneella vuodella ei yhdistyksellä vielä ole ollut suurempia asioita, vaan on menty hiljakseen entistä menoa. Vuosikokous pidettiin Maaliskuussa ja valittiin johtokuntaan seuraavat toverit: J. Jokinen, Otto H. Tapanainen, H. Vättö, K. Vasara ja J. Kemppi.

Tätä kirjoittaessa on valtiollinen taivas synkkä. Taantumus Venäjällä on taas voimistunut ja uhkaa ulottaa aikeensa Suomeenkin. Sitä osoittaa sekin, että maan kenraalikuvernööriksi on nimitetty „rauhoittajana“ tunnettu mies, sekä järjestelmällinen vaino niitä täällä asuvia venäläisiä vastaan, joita epäillään vapautusliikkeen kannattajiksi. Toiselta puolen lukuisat painokanteet sosialidemokraatista sanomalehdistöä vastaan sekä työnsulut y. m. kiristykset työnantajain puolelta ovat enteitä, jotka antavat aihetta odottaa, että Suomen monilukuisella, hyvin järjestetyllä köyhälistöjoukolla on koettelemuksen aika edessä. Toivokaamme, että se suoriutuu siitä karaistuna ja voittoisana!

III. YHDISTYKSEN VIRKAILIJAT.

Koska luetteloa johtokunnan jäsenistä on hauskaa tarkastaa sentähden, että siitä näkyy, kuinka yhdistyksen vaikuttavina toimihenkilöinä on ollut ensin sivistyneitä ja varakkaita henkilöitä, mutta aikaa myöten, toiminnan tultua kansanvaltaisemmaksi, nämä ovat joutuneet pois ja työväki itse otti ohjat käsiinsä, niin saakoon se tässä sijansa.

VUOSI 1888.

Puheenjohtaja: Hovioikeudenasessori D. W. Åkerman.

Varapuheenjohtaja: Varatuomari A. E. Andersson.

Sihteeri Varatuomari A. E. Andersson. Tämän erottua tuli toimeen Koneenhoitaja T. Humaloja.

Rahastonhoitaja: Kauppias A. Kukkonen.

Muut jäsenet: Suutarimestari P. Airaksinen, Kivityömies J. Davidson, Koneenhoitaja T. Humaloja, Kirvesmies A. Kosonen, Viilaaja K. Lindell, Läkkiöseppä K. Löfgren, Rakentelija M. Pirttimäki, Filos. toht. N. R. af Ursin.

Näistä erosi vuoden varrella tohtori af Ursin ja varatuomari Andersson, joiden sijalle tuli Rakennusmestari J. Lillbacka ja konttoorikirjuri A. Pirhonen.

VUOSI 1889.

Puheenjohtaja: D. W. Åkerman.

Varapuheenjohtaja: Tohtori K. A. Brander.

Kirjuri: T. Humaloja.

Rahastonhoitaja: A. Kukkonen.

Muut jäsenet: P. Airaksinen, K. Löfgren, H. Lindell, A. Pirhonen, M. Pirttimäki, J. Lillbacka, M. Kurikka.

VUOSI 1890.

Puheenjohtaja: D. W. Åkerman.

Varapuheenjohtaja: K. A. Brander.

Kirjuri: T. Humaloja.

Rahastonhoitaja: Kauppias K. Myllys.

Muut jäsenet: M. Kurikka, J. Lillbacka, A. Kukkonen, A. Pirhonen, J. Porkka, tehtaanhoitaja, Kr. Isakkala, kirvesmies, J. Hämäläinen, veturin siivooja.

VUOSI 1891.

Puheenjohtaja: D. W. Åkerman, K. A. Brander ja tohtori J. A. Lyly, toistensa jälkeen.

Varapuheenjohtaja: K. A. Brander, J. A. Lyly ja Kauppias J. Häkli toistensa jälkeen.

Kirjuri: J. A. Lyly, sitten sanomalehdentoimittaja O. Järveläinen.

Rahastonhoitaja: Työnjohtaja M. Skyttä.

Muut jäsenet: M. Kurikka, A. Kukkonen, V. Jaatinen, toimittaja, K. O. Andersson viilaaja, J. F. Lillbacka, M. Hämäläinen, työmies.

Sittemmin on ollut yhdistyksen puheenjohtajana J. A. Lyly vv. 1891—1900.

Varapuheenjohtajana: Kauppias J. Häkli vv. 1891—1900.

Kirjurina: Veturinkuljettaja T. Humaloja vv. 1891—1895, Puuseppä A. Ahonen vv. 1891—1900.

Rahastonhoitajana: Työnjohtaja M. Skyttä vv. 1891—97.

Muut johtokunnan jäsenet:

VUOSI 1892.

A. Kukkonen, D. W. Åkerman, K. O. Andersson, K. Myllys, A. Isaksson, rakennusmestari, M. Hämäläinen.

VUOSI 1893.

Samat, paitsi että rouva Anni Kurikka tuli lisää.

VUOSI 1894.

A. Isaksson, D. W. Åkerman, K. Myllys, K. O. Anderson, K. W. Wasara, kivimies, A. Kurikka.

VUOSI 1895.

A. Ahonen, puuseppä, K. O. Andersson, A. Isaksson, K. V. Wasara, G. Viinikainen, työnjohtaja, A. Jääskeläinen, ajuri.

VUOSI 1896.

K. O. Andersson, A. Isakson, T. Humaloja, K. W. Wasara, G. Wiinikainen, A. Jääskeläinen.

VUOSI 1897.

J. Lallukka, kauppias, T. Humaloja, O. Hamström, junankuljettaja, K. W. Wasara, K. O. Andersson, A. Isakson.

VUOSI 1898.

Rahastonhoitaja: O. Hamström.

Muut jäsenet K. W. Wasara, A. Kohonen, rautasorvari, P. Jyrkinen, räätäli. E. Rissanen, maalari, K. Walkonen, suutari sekä J. Lallukka.

VUOSI 1899.

Rahastonhoitaja: O. Hamström.

Muut jäsenet: E. Rissanen, A. Isakson, P. Jyrkinen, K. W. Wasara, muurari T. F. Hammar ja A. Kohonen.

VUOSI 1900.

Puheenjoht. J. A. Lyly.

Varapuheenjoht. J. Häkli, sitten seppä A. Pesonen.

Sihteerinä: A. Ahonen, sitten J. P. Holopainen.

Rahastonhoit. O. Hamström, sitten J. Juusonen.

Muut jäsenet: Työnjohtaja J. Juusonen, rautasorvari M. G. Pulliainen, maalari S. Laitinen, räätäli T. Gröhn, verhoilija J. P. Holopainen ja A. Isakson.

Vuoden varialla erosivat J. Häkli ja A. Ahonen. tilalle valittiin seppä A. Pesonen ja puuseppä K. Hintikka.

VUOSI 1901.

Puheenjoht. J. A. Lyly, sitten S. Laitinen.

Varapuheenj. A. Isakson.

Sihteerinä: J. P. Holopainen.

Rahastonhoitaja: J. Juusonen.

Taloudenhoit. O. Hamström, sitten K. Hintikka.

Muut jäsenet: J. A. Lyly, räätäli T. Gröhn, M. G. Pulliainen, rautasorvari K. Nikupaavola ja arkitehti L. Ikonen.

K. Nikupaavola erosi vuoden varrella, tilalle valittiin neiti Anni Torvelainen.

VUOSI 1902.

Puheenj. S. Laitinen, sitten M. Skyttä.

Varapuheenj. A. Isakson.

Sihteerinä J. P. Holopainen, sitten A. Huotari.

Rahastonhoitaja: J. Juusonen.

Taloudenhoit. K. Hintikka, sitten M. G. Pulliainen.

Muut jäsenet: J. A. Lyly, L. Ikonen, rouva A. Huotari (o. s. Torvelainen), T. Gröhn, sanomalehden-toim. A. Huotari, työnjoht. M. Skyttä.

Vuoden kuluessa erosi S. Laitinen ja sairastui J. P. Holopainen, tilalle valittiin J. Juusonen ja ajuri A. Jääskeläinen.

VUOSI 1903.

Puheenjoht. M. Skyttä.

Varapuheenj. J. Kirves.

Sihteerinä A. Huotari, sitten J. P. Holopainen.

Rahastonhoit. J. Juusonen. sitten M. G. Pulliainen.
Taloudenhoit. M. G. Pulliainen.

Muut jäsenet: A. Huotari, T. Gröhn, H. Manner,
J. A. Lyly, H. Malinen.

Vuoden varrella H. Malinen erosi, J. A. Lyly ja
J. Juusonen kuolivat, tilalle valittiin A. Heikker, A.
Pesonen ja W. Laitinen

VUOSI 1904.

Puheenjoht. T. Gröhn.

Varapuheenj. A. Pesonen.

Sihteerinä J. P. Holopainen, sitten J. Kirves.

Rahaston ja tal. hoit. M. G. Pulliainen

Muut jäsenet: W. Laitinen, A. Heikker, K. Wasara, M. Kontulainen, H. Manner.

H. Mannerin erottua syyskuussa tilalle valittiin
W. Wiitanen.

VUOSI 1905.

Puheenjoht. T. Gröhn, räätäli.

Varapuheenj. W. Wiitanen, työnjohtaja.

Sihteerinä: J. Kirves, viilari.

Rahaston ja tal. hoit. M. G. Pulliainen.

Muut jäsenet: Mimmi Kontulainen, Aura Kiiskinen, A. Pesonen, W. Laitinen, K. Wasara, A. Mäkeläinen.

VUOSI 1906.

Puheenjoht. T. Lehtovaara (ent. Gröhn.)

Varapuheenj. A. Pesonen.

Sihteer: O. H. Tapaninen, maalari.

Rahastonhoit. W. Wiitanen.

Taloudenhoit. A. Mäkeläinen.

Muut jäsenet: Mimmi Kontulainen, W. Laitinen, J. Kirves, F. Puustinen, ja E. W. Huttunen sekä tämän erottua J. H. Huttunen.

VUOSI 1907.

Puheenjoht. W. Laitinen, räätäli.

Varapuheenj. T. Lehtovaara.

Sihteerinä: O. H. Tapaninen.

Rahastonhoit. J. Kirves.

Taloudenhoit. Ida Mäkeläinen.

Muut jäsenet: W. Wiitanen, J. H. Huttunen, Mimmi Puolakka, F. Puustinen, S. Kokkonen.

Vuoden varrella erosi F. Puustinen ja S. Kokkonen, joiden tilalle valittiin E. J. V. Huttunen ja J. Vartiainen, mutta kun viimeksimainittu ei viihtynyt, niin valittiin M. Saloranta, posteljooni.

VUOSI 1908.

Puheenj. H. Vättö.

Varapuheenj. E. J. Huttunen.

Sihteer: Otto H. Tapaninen.

Rahastonh. K. Vasara.

Taloudenh. Ida Mäkeläinen.

Muut jäsenet: J. Jokinen, J. Kemppi, J. Kirves, W. Wiitanen ja Mimmi Puolakka.

IV. YHDISTYKSEN OSASTOT:

Naisosasto.	Liikeapulaisten osasto.
Palvelijatarosasto.	Laivamiesten "
Kutojain "	Suutarien "
Silittäin ja Pesijäin osasto	Seppien "
Kylvettäjäin "	Sem. ja Asf. t. tek. "
Ompelijattarien "	Torvityöntekijäin "
Tupakkatehtaalaisten "	Sähkötyöntek. "
Kultaseppien "	Tunintekijäin "
Kirjansitojain "	Viestinviejäin "
Leipurien "	Ajurikunnan " ja
Saunalahden haaraosasto.	Puutarhatyöntek. osasto
Juustilan, "	sekä
Haapaniemen "	Suurperon ja
	Suurmerijoen haaraosast.

V. ERILAISET LAITOKSET JA TOIMIKUNNAT.

Hu v i t o i m i k u n t a.

Huvitoimikunta on toiminut säännöllisesti yhdistyksen koko olemassaolon aikana toimeenpannen sivistäviä ja virkistäviä huveja sekä kartuttaen yhdistyksen rahastoa. Viime aikana lienee jälkimmäinen tarkoitus. nim. varojen hankkiminen, päässyt tärkeämmäksi tekijäksi huvitoimikunnan toiminnassa.

J ä r j e s t y s v a l i o k u n t a.

Järjestysvaliokunaan tehtävä on huomaamaton, mutta siltä vältämätön ja tunnustusta ansaitseva. Se on valvonut järjestystä yhdistyksen huoneustossa ja pitänyt huolta, ettei yhdistyksen jäseniksi pääsisi asi-
aankuulumattomia henkilöitä.

O p p i k u r s s i t.

Yhdistys on toimeenpannut vuodesta 1889 alkaen jäsenilleen oppikursseja. Näillä on opetettu eri vuosina oikokirjoitusta, luvunlaskua, mittausoppia, ammattipiirustusta, kirjanpitoa. Suomen historiaa ja maantidettä ja yhtenä vuotena pikakirjoitustakin, joka viimeksimainittu aine ei näyttäytynyt tarkoitustaan vastaavaksi, kuten arvata sopiikin. Opetuksessa on noudatettu enimmäkseen alkeisopetustapaa, vaan muutamissa aineissa pidetty luentoja. Epäilemättä ovat nämät säännölliset kurssit tuottaneet osaltaan hyötyä työvälle.

Saira- ja hautausapukassa.

Sellainen perustettiin v. 1889. Kassa toimii vielä nytkin.

Puhujaseura.

Edistääkseen jäsenien esiintymistaitoa perustettiin v. 1892 puhujaseura. Sen toiminta lienee ollut laimeata.

Laulukunta.

Sellainen perustettiin yhdistyksen alkaessa. Se on toisinaan saanut palkintoja laulukilpailuissa. Johtajana toimii nykyään O. Tili.

Torvisoittokunta.

Torvisoittokunta perustettiin v. 1890. Soittokunta on ollut välillä hajoitettuna ja välillä taas toimessa, mutta v. 1905 perusti yhdistys uuden soittokunnan, johon kuuluu jouhiorkesteri ja torviseitsikkö. Johtajina toimivat nykyään A. Viskari torvisoiton ja J. Huhtanen jouhiorkesterin.

Musiikkivaliokunta.

Perustettiin v. 1901. Tämän valiokunnan tarkoituksena on huolehtia musikaalisten harrastusten viljelemisestä yhdistyksessä sekä vaikuttaa laulu- ja soittovoimien keskittämiseksi yhdistyksessä.

Urheiluvaliokunta.

Tällainenkin on olemassa ja huolehtii se, ettei suonet koukkuun kuivaisi eikä selkä käyristyisi, vaik-

ka tulokset lienee pieniä. Valiokunta on nyttemmin lakkautettu.

R a i t t u s v a l i o k u n t a

on perustettu v. 1901. Se huolehtii, että kieltolakiasia pitäisi mielet jännityksessä ja että väkijuomakauppa rajoitettaisiin sekä vihdoinkin kokonaan lakkautattaisiin. Nykyään om valiokunta lakkauttanut toimintansa.

R a v i n t o l a t o i m i k u n t a.

Perustettiin v. 1901. Sen huolena om ravintolan hoito yhdistyksen talolla ja huvirekillä. Ravintolan palveluksessa on emännöitsijä ja kolme palvelijatarta, jotka saavat täyden ylläpidon ja palkkaa yhdistykseltä. Ravintolaliike kannattaa hyvin itsensä.

N ä y t e l m ä s e u r a.

Tämä perustettiin v. 1898. Sen tarkoitus oli jalomman ohjelman hankkiminen yhdistyksen ja osastojen huveihin. Sittemmin otti se nimekseen

T y ö v ä e n t e a t t e r i.

Työväen teatteri on koettanut voimiensa mukaan edistää näytelmätaidetta paikkakunnan työväenpiireissä. Sopivien voimien ja varojenkin puute on vaikeuttanut sen toimintaa, kuten monen muunkin työväen yrityksen, mutta hyvällä tahdolla ja uutteruudella on se koettanut vaikeudet voittaa. Työväkeä on ahkerasti käynyt teatterinsa näyttämöissä, toisinaan tungokseen asti, joka myös todistaa, että teatteri on suosittu. Johantajana nykyään toimii hra Lindroos.

Kirjasto.

Perustettiin syksyllä v. 1871. Siitä lainataan kirjoja yhdistyksen jäsenille. Kirjastossa on suomalaisia, ruotsalaisia ja venäläisiä kirjoja. Kirjaston arvo nousee 3108: 17 p.

Lukusali.

Lukusaliksi on määrätty erityinen huone yhdistyksen talossa. Sitä on pidetty voimassa yhdistyksen perustamisesta saakka ja sinne tilattu ja luettavana pidetty huomattavimmat Suomessa ilmestyvistä sanomalehdistä, ja aikakauskirjoista m. m. kaikki työväenlehdet. Vuodesta 1906 saakka on tilattu 1 tahi 2 venäläistä lehteä tahi aikakauskirjaa.

Säästökassa.

Säästökassa perustettiin v. 1902. Kuitenkaan tämä laitos ei menestynyt, vaan vietyään muutamia vuosia kituvaa elämää tuli lakkautetuksi v. 1906.

Agitatsionivaliokunta.

Tällä valiokunnalla on ollut tärkeä sija yhdistyksen toiminnassa. Se on huolehtinut kirjallisuuden levittämisestä, esitelmien ja luentojen pitämisestä, puhujien hankkimisesta eri tilaisuuksiin, onpa tilapäisesti pitänyt palkatun kiertävän puhujan toimessa sekä osaksi huolehtinut uusien osastojen perustamisesta ja lakkojen järjestämisestä. Se on toiminut vuodesta 1901 saakka ja nyt on lakkautettu.

Rakennustoimikunta.

Uuden talon hankkiseksi on perustettu rakennustoi-

mikunta, jonka huolena on varojen kartuttaminen ylläsanottuun tarkoitukseen.

Työväenopisto.

Vaikka opisto ei ole yhdistyksen perustama, on yhdistys kuitenkin tuntuvasti edistänyt sen aikaansaamista paikkakunnalle, jonka takia saakoot nämä sitä koskevat rivit täällä paikkansa. Vuodesta 1906 on kysymys työväenopiston perustamisesta ollut yhdistyksessä vireillä ja sitä ajettiin m. m. erityinen valiokunnan avulla. Nykyään pidetään opiston luentoja yhdistyksen huoneustossa. Yhdistyksellä on valta valita kaksi jäsentä opiston johtokuntaan ja on se siksi valinnut toverit Aura Kiiskisen ja Otto H. Tapanisen.

VI. LYHYT KATSAUS YHDISTYKSEN TALOUDEL- LISEEN ASEMAAN JA KASSATILIIN ERI VUOSINA.

VUOSI 1888.

Tuloja. . . .	959: 75	Menoja	426: 07
		Säästö. . . .	533: 68
		<hr/>	
		Smk.	959: 75

VUOSI 1889.

Säästö	533: 68	Menoja	2924: —
Tuloja	4351: 49	Säästö	1961: 17
	<hr/>		<hr/>
Smk.	4885: 17	Smk.	4885: 17

VUOSI 1890.

Säästö	1961: 17	Menoja	4817: 52
Tuloja	5556: 35	Säästö	2700: —
	<hr/>		<hr/>
Smk.	7517: 52	Smk.	7517: 52

VUOSI 1891.

Säästö	2700: —	Menoja	3957: 09
Tuloja	3203: 59	Säästö	1946: 50
	<hr/>		<hr/>
Smk.	5903: 59	Smk.	5903: 59

VUOSI 1892.

Säästö . . .	1946: 50	Menoja . . .	3191: 30
Tuloja . . .	4997: 43	Sairas ja hau-	
Lainattu ra-		taus kas-	
hastonhoi-		saan . . .	1000: —
tajalta . . .	71: 09	Säästö . . .	2823: 72
Smk.	7015: 02	Smk.	7015: 02

VUOSI 1893.

Säästö . . .	2823: 72	Menoja . . .	3726: 02
Tuloja . . .	9180: 51	Sairas- ja	
Lainoja . . .	15000: —	hautaus-	
		kassan . .	1000: —
		Talon raken-	
		nus . . .	20863: 76
		Säästö . . .	1414: 45
Smk.	27004: 23	Smk.	27004: 23

Yhdistyksen omaisuus v. 1893 päättyessä:

Varoja	35734: 92
Velkoja	15000: —
Puhdas omaisuus Smk.	20734: 92

VUOSI 1894.

Säästö . . .	1414: 45	Menoja . . .	4481: 74
Tuloja . . .	6021: 68	Velkaa mak-	
		settu . . .	1000: —
		Sairas- ja haut.	
		kassaan . .	1000: —
		Säästö . . .	954: 39
Smk.	7436: 13	Smk.	7436: 13

Varoja	35274: 86
Velkoja	14000: —
Puhdas omaisuus Smk.	21274: 86

VUOSI 1895.

Säästö . . .	954: 39	Menoja . . .	4203: 78
Tuloja . . .	5452: 51	Velkaa mak-	
		settu . . .	1000: —
		Sairas jahaut.	
		kassaan . .	1000: —
		Säästö . . .	203: 12
	<hr/>		<hr/>
Smk.	6406: 90	Smk.	6406: 90

Varoja . . .	: .	34523: 59
Velkoja . . .	: .	13000: —
Puhdas omaisuus Smk.		21523: 59

VUOSI 1896.

Säästö . . .	203: 12	Menoja . . .	3992: 85
Tuloja . . .	9199: 56	Velkaa mak-	
Laina . . .	11000: —	settu . . .	1000: —
		Sairas- ja	
		haut. kas-	
		saan. . .	1000: —
		Rakennus-	
		kustannus	11770: 19
		Säästö . . .	2630: 64
	<hr/>		<hr/>
Smk.	20402: 68	Smk.	20402: 68

Varoja . . .	: .	52951: 11
Velkoja . . .	: .	26699: 79
Puhdas omaisuus Smk.		26251: 32

VUOSI 1897.

Säästö	830: 64	Menoja	5881: 19
Tuloja	6472: 01	Velkojamak-	
Laina	20000: —	settu	21199: 79
		Säästö	221: 67
	<hr/>		<hr/>
Smk.	27302: 65	Smk.	27302: 65

Varoja	52591: 67
Velkoja	26500: —
	<hr/>
Puhdas omaisuus Smk.	26091: 67

VUOSI 1898.

Säästö	235: 77	Menoja	6581: 86
Tuloja	7151: 42	Säästö	805: 33
	<hr/>		<hr/>
Smk.	7387: 19	Smk.	7387: 19

Varoja	53465: 32
Velkoja	25850: —
	<hr/>
Omaisuus Smk.	27615: 32

VUOSI 1899.

Säästö	805: 33	Menoja	6681: 96
Tuloja	8178: 65	Säästö	2302: 02
	<hr/>		<hr/>
Smk.	8983: 98	Smk.	8983: 98

Varoja	63102: 02
Velkoja	25700: —
	<hr/>
Omaisuus Smk.	37402: 02

VUOSI 1900.

Säästö . . .	2302: 02	Menoja . . .	6564: 97
Tuloja . . .	6578: 70	Talon korjaus	9873: 43
Laina . . .	8000: —	Säästö . . .	442: 32
<u>Smk. 16880: 72</u>		<u>Smk. 16880: 72</u>	

Varoja 66952: 82

Velkoja 33215: 49

Omaisuus Smk. 33737: 33

VUOSI 1901.

Säästö . . .	442: 32	Menoja . . .	8535: 27
Tuloja . . .	8282: 71	Velkaa mak-	
Laina . . .	5057: 54	settu . . .	5000: —
<u>Smk. 13782: 57</u>		Säästö . . .	247: 30
		<u>Smk. 13782: 57</u>	

Varoja 68716: 70

Velkoja 34386: 47

Omaisuus Smk. 34330: 23

VUOSI 1902.

Säästö . . .	247: 30	Menoja . . .	9446: 11
Tuloja . . .	9985: 34	Säästö . . .	786: 53
<u>Smk. 10232: 64</u>		<u>Smk. 10232: 64</u>	

Varoja 71258: 78

Velkoja 33961: 90

Omaisuus Smk. 37296: 88

VUOSI 1903.

Säästö.	786: 53	Menoja.	10411: 21
Tuloja.	12693: 63	Säästö.	3068: 95
Smk.	13480: 16	Smk.	13480: 16

Varoja.	75429: 70
Velkoja.	33099: 67
Omaisuus Smk.	42330: 03

VUOSI 1904.

Säästö.	1268: 95	Menoja.	11980: 45
Tuloja.	10891: 83	Säästö.	180: 33
Smk.	12160: 78	Smk.	12160: 78

Varoja.	75154: 36
Velkoja.	32703: 44
Omaisuus Smk.	42450: 92

VUOSI 1905.

Säästö.	180: 33	Menoja.	21837: 38
Tuloja.	16669: 44	Säästö.	3012: 39
Laina	8000: —		
Smk.	24849: 77	Smk.	24849: 77

Varoja.	88250: 66
Velkoja.	40019: 19
Omaisuus Smk.	48231: 47

VUOSI 1906.

Säästö.	3012: 39	Menoja	40287: 38
Tuloja	37604: 58	Säästö.	329: 59
Smk. 40616: 97		Smk. 40616: 97	

Varoja.	99769: 02
Velkoja	45561: 78
Omaisuus Smk. 54207: 24	

VUOSI 1907.

Säästö.	329: 59	Menoja.	26733: 91
Tuloja	28565: 82	Säästö.	2161: 50
Smk. 28895: 41		Smk. 28895: 41	

Varoja	101792: 78
Velkoja	40324: 06
Omaisuus Smk. 61468: 72	

VII. ERIKOISRAHASTOT.

Äänioikeusrahasto.	125: —
Kesäsiirtolarahasto	462: 07
Nahkurien ammattiosaston rahasto	140: 15
Viip. Konevalimo- ja Laivarakennus os. yht. työmiesten sakkorahasto	1271: 33
W. T. Y. Rakennusrahasto	8377: 50
Smk. 10,376: 05	

VIII. LAHJOITUKSIA.

Mikäli tilikirjoista näkyy, on yhdistys saanut seuraavia suurempia lahjoituksia ja avustuksia eri vuosina.

Anniskeluyhtion voittovaroista v. 1888 500 mk., v. 1889 1,500: —, v. 1890 2,000: —, v. 1891 1,000: —, v. 1892 1,947: —, v. 1893 5,000: —, v. 1894 2,000: —, v. 1895 2,200: —, v. 1896 2,200: —, v. 1897 2,200: —, v. v. 1898—1906 1,700: — kunakin, v. 1907 1,000: —.

Mallasjuomain voittovaroista v. 1906 5,000: —, rakennusrahaston hyväksi.

Kaupunki on lahjoittanut v. 1893 talon tontin, jonka arvo lahjakirjan mukaan on 6,170: 50.

Suomalaiselta Kirjallisuusseuralta on saatu v. 1889 188: 56.

Kauppias Sergejeff on lahjoittanut v. 1895 500: — ja v. 1905 1,000: — kirjaston hyväksi

Kauppias Hackman on lahjoittanut v. 1896 18 kpl. panttilainaston osaketta à 100 mk. joka tekee 1,800: —.

Listalla on samana vuonna kerätty 1,281. —.

Innasen testamentin mukaan on saatu v. 1899 550: — ja v. 1901 565: — kirjaston hyväksi.

Koneenhoitajain a. o. ja Mallinveistäjain a. o. hajottua on yhdistys saanut periä v. 1901 yhteensä 136: 52.

Yhdys-Oluttehdas on luovuttanut v. 1903 oppikurssien hyväksi 300: —.

Samana vuonna on tehtailija M. Pietinen lahjoittanut agitatsioniin 100: — herra J. Juusonen lahjoittanut kirjoja 100 mkan edestä, sekä tohtorinna Ada Lyly lahjoittanut joukon kirjoja.

Kustantaja M. Vuolukka on v. 1904 lahjoittanut 400: — kiertävän puhujan palkkaamiseksi.

Sitä paitsi on Työväen Teatteri saanut v. 1906 valtuustolta 500: —.

LOPPULAUSE.

Kuten tästä lyhyestä toimintakertomuksesta näkyy, on Wiipurin Työväenyhdistyksellä huomattava sija paikkakunnan työväestön heräämis- ja järjestymistyössä. Se on alkanut vaatimatt masti sivistysseurasta, jossa porvareita oli johtavina henkilöinä, sitten vähitellen kehittynyt yhä voimakkaammaksi, työväestön taloudellisia ja valtiollisia etuja ajavaksi järjestöksi. Huomaamme, kuinka se määrää paikkakunnan työväestön kannan kunnallisissa ja valtiollisissa kysymyksissä, se esiintuo työväestön mielipiteen toisessa tahi toisessa asiassa, sanalla sanoen, se muodostaa työväestön yhteiskunnallisen elämän kiskipisteen paikkakunnalla. Toisinaan syttyy erimielisyyksiä yhdistyksen sisässä, kiivaita puhevuoroja vaihdetaan, vastalauseita tehdään päätöksiä vastaan mutta nämä eivät ole kuin perheriitoja. Yhdistyksen jäseniä sitovat lujasti yhteen yhteiset ulkonaiset edut ja harrastukset. Tulee sitten esille suurempi periaatteellinen kysymys, ulkoa tullut sorto tahi työväestön elinehtoja koskeva, käytännöllistä toimintaa vaativa asia, ja työväestö, yhdistys eturivissä, on taas yksimielistä ja toimii keskenäisessä sovinnossa. Tämän yksimielisen lujan toiminnan kaudiimpana ilmauksena oli suurlakko.

Sittemmin, eduskuntauudistuksen tapahduttua on yhdistys kadottanut entistä merkitystään. Mutta senkin jälkeen pysyy se, talonsa ja kirjastonsa sekä rahastojensa avulla, jonkunlaisen työväestön seurusteluklubina ja ammatillisen liikkeen kannattajana, vaikka ammatillinenkin järjestäminen maassa käy yhä enemmän siihen suuntaan, että joka ammattialalla syntyy liit-toja, joihin ammattiosastot liittyvät toisensa perään eroten yhdistyksestä.

Voimiensa mukaan on yhdistys koettanut täyttää tehtäviensä, jos kohta ei ilman vaikeuksia. Tunnus-tusta ansaitsee yhdistyksen virkailijain suorittama työ varsinkin kun ottaa huomioon että heidän ollen työ-läisiä on täytynyt toimia yhdistyksen tehtävissä var-sinaisen ansiotyönsä ohella.

Toivottava on, että yhdistyksemme vastakin tulee pysymään uskollisena niille periaatteille, jotka ovat sitä viime aikoihin asti elähyttäneet, nim. sosialidemokra-tian periaatteille ja, toimien käsikädessä muiden köy-hälistöjärjestöjen kanssa, edistämään voimiensa mu-kaan työväenluokan taistelua paremman tulevaisuuden puolesta.
